ԳԱՆՁԱՍԱՐ

ԲԵՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ (Լ. ՏԱՐԻ)

Ապրիլ Է. 2020

نشرة مطرانية الأرمن الأرثوذكس

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ 21 ՅՈՒՆԻՍԻՆ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՆ ՊՐՈՎԷԻ ԵՒ ՊԱՔԱԼՈՐԻԱՅԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նկատի ունենալով պսակաձեւ ժահրի համաճարակն ու կրթական եւ այլազան աշխատանքներու Մարտ ամսուան առաջին օրերէն դադրեցումը, Կիրակի, 26 Ապրիլին, Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը յայտարարեց 2019-2020-ի ուսումնական տարեշրջանի աւարտը անցումային կարգերուն համար:

Այս որոշումին լոյսին տակ, Սուրիոյ վարժարաններու անցումային կարգերու աշակերտները կը փոխեն իրենց կարգը:

Օրեր ետք՝ Երեքշաբթի, 28 Ապրիլ 2020-ին Կրթութեան Նախարարութիւնը նոր որոշումով մը յառաջիկայ 21 Յունիս 2020-ը ճշդեց որպէս միջնակարգի պրովէ եւ երկրորդականի պաքալորիա կարգերու պետական քննութիւններու թուական:

Կառավարութիւնը յայտնեց, որ այս տարի երկրորդ փուլի քննութիւն տեղի պիտի չունենայ, նկատի ունենալով համաճարակէն նախազգուշացման համար կառավարութեան որդեգրած քայլերը:

ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 105-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ ՂՕՂԱՆՋԵՑԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԶԱՆԳԵՐԸ ԵՒ ՄԱՐԵՑԱՆ ՓՈՂՈՑԻ ԼՈՅՍԵՐԸ

Հայոց Ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցի առիթով, 23 Ապրիլին՝ երեկոյեան ժամը 21:00-ին հնչեցին եկեղեցիներու զանգերը, եւ անոնց ղօղանջներուն ընթացքին 3 վայրկեան մարեցան Երեւանի եւ մարզական կեդրոններու փողոցներուն լոյսերը:

Քաղաքացիներուն կոչ ուղղուած էր նաեւ մարել իրենց բնակարաններուն լոյսերը եւ բջիջային հեռաձայններու լոյսերուն միջոցով պատուհանէն խորհրդանշել միասնական ներկայութիւն անմար կրակին շուրջ:

Լուսավառ ոգեկոչման վայրկեանը ունեցաւ իր խորհրդանշական արձագանգը Ծիծեռնակաբերդէն, ուր Կամօ Սէյրանեան եւ Լիանա Ալեքսանեան կատարեցին «Արի Իմ Սոխակ» երգը:

ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 105-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ ՀԱԼԷՊԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԶԱՆԳԵՐԸ ՂՕՂԱՆՋԵՑԻՆ, ՀԱԼԷՊԱՀԱՅԵՐԸ ՄՈՄԵՐ ՎԱՌԵՑԻՆ

Հինգշաբթի, 23 Ապրիլի երեկոյեան ժամը 8:00-ին հալէպահայ եկեղեցիներուն զանգերը ղօղանջեցին, իսկ հայ հոգեւոր պետերն ու հալէպահայութիւնը իրենց բնակարաններուն պատշգամներէն մոմեր վառեցին՝ ի յիշատակ Հայոց Ցեղասպանութեան սրբադասուած նահատակներուն:

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ. «ԻՆՉԽԱՆՈՒԹԵՆԷՆ Կ՚ԱԿՆԿԱԼԵՆՔ, ՈՐ ՀԱՄԵՐԱՇԽ ՄԹՆՈԼՈՐՏ ՍՏԵՂԾԷ»

«ԱԶԱՏ ՕՐ» ՀԵՌԱԿԱՅ ԿԱՐԳՈՎ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ՈՒՆԵՑԱԾ Է ՀՅԴ ԲԻՒՐՈՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻՆ ՀԵՏ

Մարտի սկիզբը, Յունաստան այցելեց ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ ընկ. Յակոբ Տէր Խաչատուրեան:

Օրին, անդրադարձած էինք կատարուած կարեւոր հանդիպումներուն՝ Յունաստանի քաղաքական անձնաւորութիւններու հետ, որոնց մէջ յատկանշական եղաւ ջերմ ընդունելութիւնը՝ Յունաստանի Հանրապետութեան օրուան նախագահ Փրոքոփիս Փաւլոփուլոսին:

ՅՏԽ առիթը ունեցաւ նաեւ Աթէնքի եւ Թեսաղոնիկէի մէջ հանդէս գալու գաղութային կառոյցներու ներկայացուցիչներուն առջեւ եւ սպառիչ կերպով ներկայացնելու ՀՅ Դաշնակցութեան տեսակէտները ազգային, համահայկական եւ հայրենի իրականութեան հետ աղերս ունեցող հարցերու շուրջ:

Պսակաձեւ ժահրի պարտադրած համաշխարհային արգիլումներու լոյսին տակ, «Ազատ Օր» ընկ. Յակոբ Տէր Խաչատուրեանին հետ ունեցաւ հեռավար հարցազրոյց մը, որուն ընթացքին խօսակցութիւնը ընթացաւ Հայաստանը, Արցախը եւ հայաշխարհը յուզող օրակարգերուն շուրջ. մասնաւորաբար լուսարձակի տակ առնուեցան ներհայաստանեան ու արցախեան զարգացումները եւ ՀՅ Դաշնակցութեան գործունէութիւնը: Բնականաբար, մեր խօսակցութիւնը ընդգրկեց նաեւ Յունաստան այցելութեան արժէւորումը: Ստորեւ, մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք հարցազրոյցի ամբողջութիւնը:

Ձեր Հայաստան վերջին այցելութեան ընթացքին, հանդիպում ունեցաք Հայաստանի նախագահին եւ վարչապետին հետ: Կը խնդրենք աւելի մանրամասնել այդ մասին:

Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահին եւ վարչապետին հետ պարբերաբար հանդիպում կ՚ունենանք երբ Հայաստան գտնուիմ: Նախագահին հետ խօսակցութիւնը ընդգրկեց Հայ դատի մեր գրասենեակներու եւ յանձնախումբերու վերջին խորհրդաժողովի արդիւնքները, 2020-ի համահայկական նախաձեռնութիւնները՝ ներառեալ Սեւրի դաշնագիրի 100-ամեակի նշումը, Հայաստանի եւ Արցախի քաղաքական իրավիճակը եւ ազգային օրակարգի հարցերը: Հ.Հ. վարչապետին հետ նաեւ քննարկեցինք համահայկական ու տարածաշրջանային հարցեր, ներառեալ Արցախի բանակցութիւններու ներկայ փուլը եւ Հայաստան-Վրաստան յարաբերութիւնները: Երկու հանդիպումներն ալ անցան փոխադարձ հասկացողութեան մթնոլորտի մէջ:

Մենք, անկախ իշխանութեան հետ մեր ունեցած ներքաղաքական տարակարծութիւններէն, միշտ զգացած ենք անհրաժեշտութիւնը համահայկական ու Հայ դատի աշխատանքներու շուրջ խորհրդակցելու հայրենի իշխանութեան բարձրագոյն ներկայացուցիչներուն հետ, տեղեկութիւններ փոխանակելու, փոխադարձ համագործակցութեան եզրեր գտնելու եւ աշխատանքը համադրելու առընչութեամբ:

Փետրուարի վերջաւորութեան, Արցախի մէջ տեղի ունեցաւ Հայ դատի աշխարհասփիւռ յանձնախումբերու եւ գրասենեակներու խորհրդաժողովը: Օրին, մեր մամուլը անդրադարձաւ ժողովին մասին, սակայն այժմ կը խնդրենք ունենալ ձեր գնահատականը:

Մենք, պարբերաբար կը գումարենք Հայ դատի խորհրդաժողովներ, ուր ի մի կը բերենք մեր գրասենեակներու ու յանձնախումբերու ներկայացուցիչները: Որոշ տարիներ, այդ խորհրդաժողովները կը կատարենք տարածաշրջանային հիմքով, իսկ 2-3 տարին անգամ մըն ալ՝ կեդրոնական մակարդակով, Հայաստանի ու Արցախի մէջ:

Վերջին տարիներուն, մեր մեծագոյն յաջողութիւնը այն է, որ գրասենեակներու ցանցը ընդարձակուած է եւ համալրուած՝ Հայ դատի արհեստավարժ յաւելեալ նուիրեալներով, որոնք պատնէշի վրայ են օրը 24 ժամ, շաբաթը 7 օր, տարին 365 օր: Անոնք էապէս Հայ դատով կ՚ապրին, կը գործեն, կ՚աշխատին որպէս կազմակերպ ու անխոնջ բանակ: Այլեւս, միայն կամաւոր աշխատանքով չենք բաւարարուիր, թէեւ այդ երբեք չ՚ենթադ-

Շար.՝ Էջ 4

Խմբագրական

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՆԱՉՈՒՄԸ

Հայոց Ցեղասպանութեան նիւթը արծարծող գեղարուեստական գրականութիւնը, երգն ու երաժշտութիւնը եւ ֆիլմարուեստը նոյնքան կարեւոր դերակատարութիւն ունին ճանաչումին, հարցին ըմբռնումին եւ Թուրքիոյ ուրացման քաղաքականութեան մերկացումին վրայ, որքան փաստավաւերագրական նիւթերը:

Ճիշդ է որ անոնք որպէս փաստ չեն կրնար օգտագործուիլ գիտաուսումնասիրական շրջանակներու կողմէ, սակայն աւելի մեծ ազդեցութիւն կը թողուն ընթերցողին, դիտողին, այլ խօսքով հանրութեան վրայ, աւելի արագ կը հասնին լայն հասարակութեան, որովհետեւ չոր ու ցամաք տեղեկութիւններ չեն պարզապէս, կ՚արտացոլեն ապրումներ, երազներ, յարաբերութիւններ, հոգեբանական ապրուած վիճակներ:

Արուեստի ճամբով իրականութիւնը դիտողին կամ ընթերցողին կը հասնի աւելի մեղմ, հանգիստ ու ազդեցիկ ընթացքով մը, կը թափանցէ անոր ոչ միայն մտքէն այլեւ հոգիէն ներս ու անպայման կը մղէ զինք հետաքրքրուելու, պրպտելու, իրականութեան հասնելու:

Գեղարուեստին մէջ անկեղծութիւն կայ: Անկեղծութիւն մը որ դժուար է խեղաթիւրել: Ինչպէ՞ս կարելի է կեղծել ցեղասպանութեան ենթարկուած մօր մը օրօրոցայինը եւ անոր արձագանգը իր զաւկին յիշողութեան մէջ: Ինչպէ՞ս կարելի է կեղծել ցեղասպանութիւնը ապրած բանաստեղծի մը ցաւին ճիչը, լեզուն, նկարագրութիւնը: Ինչպէ՞ս կարելի է կեղծել սերունդէ-սերունդ անցած սովորութիւնները, երազները, յիշողութիւնը ու վրէժի զգացումը: Ինչպէ՞ս կարելի է կեղծել Հայոց Ցեղասպանութիւնը ապրած, անոր հետեւանքները կրած նկարիչի մը գծած պատկերը, ուր կ՚արտացոլայ պատմութիւն մը, որուն մէջ կարօտը, պոռթկումը, զրկանքը, սպանութիւնը, հայրենազրկումը, գաղթը առանձին գոյներ ունին, գոյներ, որոնք դժուար թէ իրենց նմանը ունենան, որովհետեւ ճշմարիտ ապրումներու, հոգեվիճակներու արտայայտութիւն են անոնք:

Նոյնն է պարագան այն ֆիլմերուն, որոնք մարդկային պատմութիւններով կը ներկայացնեն արեւմտահայութեան տառապալի կեանքը Ցեղասպանութեան տարիներուն, կեղեքումներն ու կոտորածները եւ Ցեղասպանութեան սրտառուչ նկարագրութիւնները: Աւելին՝ արեւմտահայուն աւանդութիւնները, սովորութիւնները, լեզուն, երգերն ու վէրքերը, հայ-թըրքական առնչութիւնները, փոխադարձ ազդեցութիւնները եւ այլն:

Արուեստը առաջնահերթ դեր ունի Ցեղասպանութեան ճանաչման գործընթացին մէջ: Ցեղասպանութիւնը շարժանկարի եւ արուեստի այլ ոլորտներու ճամբով նաեւ աշխարհին ծանօթացնելը ուժեղ զէնք է, որ կ՚օգտագործուի, պէտք է օգտագործուի ի նպաստ Հայ Դատին, ի նպաստ ճշմարտութեան, մանաւանդ եթէ նկատի ունենանք, որ թուրք ժողովուրդը տարիներ շարունակ ուրացումի յանկերգը կը լսէ իր երկրի յաջորդական իշխանութիւններէն եւ իրականութիւնները ըմբռնելու դժուարութիւն ունի, պիտի ունենայ բնականաբար, որովհետեւ շատ յաճախ անտեղեակ մնացած է մեծ ողբերգութենէն եւ անոր հետեւանքներէն իր երկրի իշխանութիւններուն վարած քաղաքականութեան հետեւանքով:

Եթէ քաղաքականութիւնը ունի իր սահմանները, արուեստի բնագաւառէն ներս ոչ մէկ արգելք եւ սահման գոյութիւն ունի:

Այս մտահոգութիւնները արուեստի ու մշակոյթի բնագաւառ փոխադրելու փորձերը գնահատելի են, բայց սակաւաթիւ: Հայ արուեստագէտը, մտաւորականը, գրողը նոյնքան գործ ունին տանելիք, որքան Հայ Դատի համար պայքարող քաղաքագէտը:

«Գ.»

-Երեքշաբթի, 28 Ապրիլ 2020-ին, Սուրիոյ Առողջապահութեան Նախարարութիւնը յայտարարեց պսակաձեւ ժահրով վարակուած 2 նոր պարագաներու բուժուած ըլլալը:

Մահացած	Բուժուած	Վարակուած
03	21	43

Այսպիսով Սուրիոյ մէջ պսակաձեւ ժահրով վարակուածներուն թիւը կ՚ըլլայ 43, մահացածներունը՝ 3, իսկ բուժուածներունը՝ 21:

-Նոյն օրը, Սուրիոյ կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը հրապարակելով յայտնեց, որ սուրիական նահանգներուն եւ արուարձաններուն միջեւ շրջագայութիւնը յառաջիկայ օրերուն պիտի արտօնուի, դիւրացնելու համար քաղաքացիներուն երթուդարձը:

-Սուրիոյ կառավարութեան խորհրդատու դոկտ. Ապտուլ Քատէր Ազուզ 28 Ապրիլին յայտնեց, որ սուրիական բանակի հակաօդային պաշտպանութեան համակարգերը դէմ դրին Դամասկոսի ուղղութեամբ Իսրայէլի արձակած հրթիռներուն, վար առնելով անոնց մեծամասնութիւնը: Ազուզ «Սփութնիք» ձայնասփիւռի կայանին հետ ունեցած հարցազրոյցին ընթացքին խստիւ դատապարտեց Սուրիոյ նման ինքնիշխան երկրի մը դէմ իսրայէլեան յարձակումը եւ միջազգային ընտանիքին լուռ մնալը, ինչ որ տարածաշրջանի ապահովական վիճակը կը վտանգէ եւ խաղաղութեան հաստատումին խոչընդոտ կը հանդիսանայ:

- «Շամ Թայմզ» հաղորդեց, որ Սուրիոյ մէջ շուրջ 25 արհեստաւոր յաջողեցան համաշխարհային տուեալներով շնչառական արհեստական գործիքներու 3 օրինակ արտադրել: Սուրիացի Արհեստաւորներու Ընդհանուր Միութիւնը Դամասկոսի մէջ իր արհեստանոցէն ներս յաջողեցաւ արտադրութեան յատուկ եղանակի մը հասնիլ, ըստ որուն միութիւնը ամսական դրութեամբ կարելիութիւն պիտի ունենայ աւելի քան 300 արհեստական շնչառութեան գործիք արտադրելու, բաւարարելով ե՛ւ տեղական, ե՛ւ արտաքին շուկային պահանջքը:

- Շաբաթ, 25 Ապրիլ 2020-ին, առաւօտեան ժամը 10:00-ին, հիւրընկալութեամբ՝ Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեանի, Ազգային Առաջնորդարանէն ներս տեղի ունեցաւ քրիստոնեայ 11 համայնքապետներու հերթական ժողովը, որուն ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ Հայոց Ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցին, յոյն ուղղափառ «Նապի Իլիաս» եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցած եօթ տարիներէ ի վեր առեւանգուած Առաջնորդներ՝ Պուլոս Եազճիի եւ Եուհաննա Իպրահիմի վերադարձը հայցող միասնական աղօթքին եւ քրիստոնեայ եկեղեցիները մտահոգող հարցերու, յատկապէս պսակաձեւ ժահրի համաճարակին լոյսին տակ ստեղծուած տնտեսական եւ առողջապահական կացութեանց:

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆԵԱՆԻ ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴԷՆ ՅՂԱԾ ՈՒՂԵՐՁԸ՝ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 105-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան 24 ապրիլին Ծիծեռնակաբերդի բարձունքէն հետեւեալ ուղերձը յղեց.

«Այսօր՝ 2020 թուականի Ապրիլի 24-ին Հայոց ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցն է: Օսմանեան Թուրքիայի՝ երկար տարիների հայատեաց քաղաքականութիւնը 1915 թուականին, երիտթուրքերի կառավարութեան օրօք, հասաւ գագաթնակէտին:

Տարիներ տեւած եւ պետական որոշմամբ իրականացուած ցեղասպանութեան հետեւանքով Արեւմըտեան Հայաստանն ամբողջութեամբ հայաթափուեց. 1,5 միլիոն մեր հայրենակիցները սպանուեցին, հարիւր հազարաւոր հայեր դարձան գաղթական, զրկուելով իրենց պատմական հայրենիքում ապրելու իրաւունքից:

Հայոց Ցեղասպանութեան՝ Մեծ եղեռնի հետեւանքով հայ ժողովուրդը ոչ միայն ահռելի մարդկային կորուստներ կրեց, այլեւ ենթարկուեց հայրենազրկման եւ մշակութային ջարդի: Անդառնալի էին մեր ժողովրդի հոգեւոր եւ կրօնական ժառանգութեան կորուստները, հսկայական էին նրա նիւթական վնասները: Օսմանեան Կայսրութեան իշխանութիւնների իրականացրած Հայոց Ցեղասպանութիւնը ոչ միայն մեր ժողովրդի ինքնութեան, այլեւ ողջ մարդկային քաղաքակրթութեան դէմ ուղղուած յանցագործութիւն էր:

Իսկ 1915 թուականի Ապրիլի 24-ը դարձաւ այս ողջ գործընթացի ամենաուժեղ խորհրդանիշը, որովհետեւ այդ օրը հարիւրաւոր հայ մտաւորականներ, կրօնական ու քաղաքական գործիչներ, երիտթուրքերի կառավարութեան հրամանով, ձերբակալուեցին, աքսորուեցին, սպանուեցին կամ անհետ կորան:

Արդէն 55 տարի Ապրիլի 24-ին մենք ոգեկոչում ենք Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերի յիշատակը: Առաջին անգամ 1965 թուականին էր, երբ հազարաւոր հայեր մայրաքաղաք Երեւանում այդ օրը յիշատակի զանգուածային միջոցառում իրականացնելու հնարաւորութիւն ստացան: Եւ սա կապուած էր ոչ միայն Խորհրդային Միութիւնում «ջերմացման ժամանակաշրջանի», այլեւ այն փաստի հետ, որ 1946-49 թուականներին շուրջ հարիւր հազար հայեր, հիմնականում Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերի յետնորդներ, հայրենադարձուեցին Հայաստան, դարձան Խորհրդային Հայաստանի լիարժէք մասը, բորբոքելով այստեղ անթեղուած ցաւը, յիշողութիւնը, կարօտը:

Խորհրդային Հայաստանի իշխանութիւնն Ապրիլի 24-ը Ցեղասպանութեան զոհերի յիշատակի օր յայտարարելու եւ Ծիծեռնակաբերդում ցեղասպանութեան զոհերի յուշահամալիր կառուցելու որոշում կայացրեց: Եւ այս վեհաշուք կոթողը դարձաւ մեր ժողովրդի յաւերժութեան ամենապերճախօս խորհրդանիշներից մէկը:

Այդ նոյն ժամանակաշրջանում Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչմանն ուղղուած շարժում սկսուեց նաեւ հայկական Սփիւռքի գաղթօճախներում: Այդ շարժումը, որը տասնամեակներ շարունակ անձնուիրաբար ղեկավարում են Սփիւռքի քաղաքական եւ հասարակական կառոյցները, հետեւողական եւ անխոնջ քայլերի շնորհիւ բազմաթիւ երկրներում պսակուեց յաջողութեամբ:

Հայոց ցեղասպանութիւնը պաշտօնապէս ճանաչել են աշխարհի 30 երկրներ եւ մենք երախտապարտ ենք բոլոր այն պետութիւններին, միջազգային կառոյցներին, հոգեւոր եւ աշխարհիկ առաջնորդներին, ովքեր իրենց համերաշխութիւնն են յայտնում հայ ժողովրդին եւ ճանաչում ու դատապարտում Հայոց Ցեղասպանութիւնը:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ,

Այսօր մեր ժողովրդի զաւակներն աշխարհի բոլոր անկիւններում ոգեկոչում են Հայոց Մեծ Եղեռնի անմեղ զոհերին: Ինչո՞ւ մէկ դար անց չեն մարում մեր զգացմունքները, իսկ մեր սրտերում էլ աւելի վառ է այրւում յիշատակի ճրագը:

Պատասխանը պարզ է: Անցել է մէկ դարից աւելի, սակայն չեն վերացուած Ցեղասպանութեան հետեւանքները: Առ այսօր Թուրքիան կատարուածի համար որեւէ զղջում չի յայտնել, ներողութիւն չի հայցել: Դա է պատճառը, որ մենք այսօր յայտարարում ենք՝ յիշում ենք եւ պահանջում:

Ընդ որում, Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչումը մենք համարում ենք ոչ միայն մեր ազգային,

Շար.՝ էջ 9

ԻՇԽԱՆ ՍԱՂԱԹԷԼԵԱՆ. «ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՏԱԳՆԱՊԻ ՓՈՒԼԱՅԻՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿՈՎ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ Է»

ՀՅԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթելեան «Թերթ»ին հետ զրոյցի մը ընթացքին յայտնեց, որ ՀՅԴ Բիւրօն յայտարարութիւն տարածած էր Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրովի՝ Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի խաղաղ լուծման համար կատարուած յայտարարութեան մասին՝ շատ յստակ յայտնելով, որ Հայաստանի ղեկավարութիւնը պէտք է յայտարարէ, թէ բանակցային սեղանին չկայ փուլային լուծման առաջարկ եւ անոնց շուրջ իրենք չեն բանակցիր, չկայ միջազգային ճնշում Հայաստանի վրայ՝ այդ առաջարկին շուրջ բանակցելու:

«Մենք կը կարծենք, թէ անընդունելի է տագնապի լուծումը փուլային տարբերակով, եւ երբեք կարելի չէ բանակցիլ անոր շուրջ», ըսաւ ան:

Յիշեցնենք, որ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Սերկէյ Լաւրով յայտարարած էր, որ հիմա Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի բանակցային սեղանին կայ եւ կը քննարկուի լուծման փուլային տարբերակը:

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Զոհրապ Մնացականեանը, անոր ի պատասխան, յայտնած էր, որ հայկական կողմերուն համար ընդունելի չէ լուծման որեւէ տարբերակ, որ չի նախատեսեր Արցախի ինքնորոշման իրաւունքին առանց որեւէ սահմանափակման իրականացումը եւ կրնայ վտանգել Արցախի ժողովուրդին ապահովութիւնը:

«Հայաստանի համար ընդունելի չեն տակաւին մինչեւ 2018 ներկայացուած եւ ղարաբաղեան խաղաղ լուծման փուլային տարբերակ ենթադրող առաջարկները: Աւելին, 2018-էն ի վեր Հայաստան չի վարեր բանակ-

Շար.՝ էջ 9

ԱՐԱՅԻԿ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ. «ՀԱՅ ԴԱՏԻ ՊԱՀԱՆՋԸ ՀԱՄԱՄԱՐԴԿԱՅԻՆ Է ԵՒ ՎԱՂԵՄՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԿԷՏ ՉՈՒՆԻ»

Արցախի Հանրապետութեան նորընտիր նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան գրառում կատարեց Ապրիլ 24-ին առիթով:

«Մեծ Եղեռնի զոհերի յիշատակին այսօր յարգանքի տուրք կը մատուցեմ համահայկական ուխտատեղի դարձած Ծիծեռնակաբերդում: Դա

Արցախի Հանրապետութեան ընտրուած նախագահիս ոչ պաշտօնական, բայց արարողակարգային առաջին միջոցառումն է, որը իւրօրինակ ուղերձ եմ համարում:

Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչումն ու դատապարտումը քաղաքակիրթ աշխարհի կողմից միայն իւրայատուկ գնահատական չէ հայ ժողովրդի կրած անասելի զրկանքներին կամ յարգանքի տուրք՝ մեր մէկուկէս միլիոն նահատակների յիշատակին: Այն նախ եւ առաջ Աստծոյ ու սերունդների հանդէպ ունեցած պատասխանատուութեան զգացում է, որի փոխարէն, սակայն, արդէն 105 տարի ականատեսն ենք ժխտողական քաղաքականութեան: Բայց Հայ դատի պահանջը համամարդկային է եւ վաղեմութեան ժամկէտ չունի:

Մեր ժողովրդի յարատեւութեան անվերջանալի պայքարը մենք վստահաբար շարունակելու ենք՝ աւելի ամրապնդելով ու հզօրացնելով մեր միասնական հայրենիքը, որտեղ քաղաքացին միշտ ունենալու է անվտանգութեան, ինքնիրացման ու ապագայի հանդէպ յուսալիութեան լիարժէք զգացում եւ պայմաններ: Սա է իմ եւ մեր տեսլականը:

Յիշում ենք եւ պահանջում»:

* * *

Արայիկ Յարութիւնեան դիմատետրի իր էջին վրայ նաեւ կատարած է

Շար.՝ էջ 9

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ...

Սկիզբ՝ էջ 1

րեր անտեսումը այն հսկայ գործին, զոր կը կատարեն մեր յանձնախումբերու կազմերու ու անոնց շուրջ համախմբուած կամաւորները, աւելի քան երեսուն երկիրներու մէջ:

Այս վերջին խորհրդաժողովի նիստերը տեղի ունեցան թէ՛ Երեւանի եւ թէ Ստեփանակերտի մէջ:

Օրակարգը կ՚ընդգրկէր Հայ Դատի մեր նորօրեայ սահմանումին չորս հիմնական գլուխները:

Առաջինը՝ մեր իրազեկմանլոպիինկի- աշխատանքներն են մեր երկու պետութեանց ի նպաստ:

Հայաստանի պարագային՝ պետութեան հզօրացման օրակարգն է, անոր միջազգային հեղինակութեան ամրապնդումը եւ տարբեր տիպի օժանդակութիւններ ապահովելը: Արցախի պարագային՝ օժանդակութիւն ապահովելու կողքին, անոր ինքնորոշման իրաւունքի շեշտաւորումն է եւ, ուր որ կարելի է, Արցախի անկախութեան ճանաչման հետապնդումը: Օրինակ մը նշեմ օժանդակութեան հարցով. Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մերօրեայ մարտահրաւէրներէն է վերահաստատումը Արցախին ուղղակի օժանդակութեան, որ Թրամփի վարչակարգը կը փորձէ ջնջել, ինչպէս նաեւ՝ Հայաստանի յատկացուելիք Ամերիկայի նպաստը ուղղել դէպի պսակաձեւ ժահրի դէմ պայքարին:

Երկրորդ հիմնական գլուխը Ցեղասպանութեան ճանաչման, կանխարգիլման եւ դատապարտման աշխատանքներն են, որոնց վրայ աւելցած է մեր պահանջատիրութեան օրինական բաժինին մասնագիտական ուսումնասիրման խնդիրը: Այս վերջին նպատակին համար ստեղծեցինք «Armenian Legal Center for Justice and Human Rights» (Արդարութեան եւ մարդկային իրաւանց հայկական իրաւական կեդրոն) կազմակերպութիւնը, որ Ուաշինկթընի մէջ գրանցուած ըլլալով հանդերձ, ունի միջազգային տնօրէն խորհուրդ, որ կը բաղկանայ տարբեր երկիրներէ ընդգրկուած մասնագէտներէ եւ ունի երկու հիմնական նպատակներ. առաջին՝ Ցեղասպանութեան հետեւանքներու վերացման համար օրինական ճանապարհներու որոնումը, իսկ երկրորդ՝ Արցախի հարցով օրինական ճանապարհի ճշդումը, հասնելու համար մեր հիմնական նպատակին:

Երրորդը՝ առհասարակ հայապատկան հողերու վրայ կամ ընդհանրապէս Սփիւռքի մէջ հայութեան իրաւունքներու պաշտպանութեան խնդիրն է: Այս բաժինը կը պարփակէ բնականաբար Ջաւախքի մեր քոյրերուն եւ եղբայներուն մարդկային անհատական եւ հաւաքական իրաւունքներու խնդիրները, որպէսզի անոնք կառչած մնան իրենց հողին: Այս գլխուն տակ կ՚իյնայ նաեւ թաքուն հայերու հարցը Արեւմտեան Հայաստանի մէջ, ինչպէս նաեւ այլ փոքրամասնութիւններու հետ յարաբերութիւնը, որպէսզի մեր հողերուն վրայ հայկական ներկայութիւնը քաջալերուի եւ հայակերտումը ամրապնդուի: Հոս կը զետեղուին նաեւ Սփիւռքահայութեան իրաւունքները ըստ միջազգային դաշնագիրներու կամ առանձին երկիրներու օրէնքներու սահմանումներուն. յատուկ ուշադրութեան առարկայ են Միջին Արեւելքի, Թիֆլիսի եւ Պոլսոյ հայութեան պարագաները: Իսկ կարգ մը շրջաններու մէջ կայ հայութեան վերադարձի երեւոյթը, հայակերտման խնդիրը, զոր կը քաջալերենք ամէնուրեք:

Այսօր, ուրախութեամբ ականատես ենք նոր սերունդներու հայրենասէր ներկայացուցիչներու, որոնց ծնողները հեռացած էին իրենց արմատներէն եւ հիմա իրենք սկսած են վերադառնալ հայութեան:

Չորրորդ գլուխը՝ երիտասարդութեան ներգրաւման եւ քաղաքականացման խնդիրն է, որպէսզի անոնք տեղ հասնին տարբեր երկիրներու մէջ, բարձր մակարդակի պաշտօններ ստանձնելով քաղաքական տնտեսական, ֆինանսական, լրատուական կառոյցներու եւ միջազգային կազմակերպութիւններու ու կեդրոններու մէջ:

Անցնինք Հայաստանի այսօրուան քաղաքական իրավիճակին. Սահմանադրութեան փոփոխութեան հանրաքուէ, պսակաձեւ ժահրի դէմ պայքար, քաղաքական շիկացած մթնոլորտ: Ո՞րն է ՀՅ Դաշնակցութեան կեցուածքը եւ դիրքորոշումը:

Ճիշդ է, որ շիկացած է մթնոլորտը Հայաստանի մէջ: Դժբախտաբար իշխանութիւնը տակաւին կը հետապնդէ բաժանարար գիծեր ստեղծելու քաղաքականութիւն: Կը յամենայ թշնամանքի ու ատելութեան մթնոլորտ, որ առողջ երեւոյթ չէ եւ կը քանդէ համերաշխութեան եւ համախմբուածութեան ամէն յաւանականութիւն: Սահմադրական հանրաքուէն յետաձգուած է պսակաձեւ ժահրի առթած վտանգին պատճառաւ:

ՀՅ Դաշնակցութեան Հայաստանի կազմակերպութիւնը յստակօրէն բացատրած է, թէ ինչու՛ հակասահմանադրական է այս հանրաքուէի ընթացքը եւ էութիւնը, Սահմանադրական Դատարանի քանի մը դատաւորներէն ձերբազատելու համար պարզապէս... Առաւել, ունինք լուրջ մտահոգութիւն, որ օրէնսդիր եւ գործադիր բոլոր լծակները ունենալով իր ձեռքը, իշխանութիւնը հիմա նաեւ կ՚ուզէ իր ամբողջական հակակշիռին տակ առնել դատական ամբողջ համակարգը, ինչ որ մեզի համար անընդունելի է. ժողովրդավարական երկիրներու մէջ դատական համակարգը ունի իր անկախութիւնը եւ չի գործեր օրէնսդիր ու գործադիր իշխանութեան ներքեւ:

Մենք կողմնակից եղած ենք - եւ վարչապետին հետ հանդիպումներուն ալ փոխանցած ենք -դատահրաւական համակարգին մէջ բարեփոխումներ կատարելու անհրաժեշտութեան, բայց անոնք պէտք է ըլլան հանգրուանային, համախոհական եւ սահմանադրութեան համապատասխան: Մենք կը հաւատանք, որ դժբախտաբար, այս հանրաքուէն անգամ մը եւս պիտի բեւեռացնէ մեր ժողովուրդը եւ սեւերու ու սպիտակներու բաժանարար գիծերը պիտի յայտնաբերէ: Սահմանադրական փոփոխութիւններու խորհրդարանական գործընթացը արդէն սկսած է եւ իշխանութենէն կ՚ակնկալենք, որ ստեղծէ համերաշխ մթնոլորտ, փոփոխութիւններու թղթածրարը մանրամասնօրէն եւ համապարփակ կերպով քննարկելու համար: Մենք անցեալին անդրադարձած էինք այս կապակցութեամբ մեր առաջնահերթութիւններուն, այսինքն երկքաղաքացիներու նկատմամբ բոլոր տեսակի սահմանադրական արգելքներու վերացման, նախագահի իրաւասութիւններու ընդարձակման կամ աւելի ճիշդ վարչապետի եւ նախագահի լիազօրութիւնները հաւասարակշռելու, խորհրդարանական համակարգի ամրապնդման եւ արդարադատութեան մարգի տակաւ անկախացման առընչութեամբ: Առաւել, ընտրական օրէնսգիրքին մէջ անհրաժեշտ փոփոխութիւններ կատարելու վերաբերեալ:

Բնականաբար, այս հարցերը հիմա սառեցուած են պսակաձեւ ժահրի դէմ պայքարելու առաջնահերթութենէն թելադրուած:

ՀՅԴ Բիւրոն կոչով դիմեց աշխարհասփիւռ հայութեան՝ համախմբուելու պետութեան շուրջ եւ միասնական ուժերով դիմագրաւելու համար այս մարտահրաւէրը: Մենք կառավարութեան ներկայացուցինք առաջարկներ այս ուղղութեամբ եւ ՀՕՄ-ի ու Հայ Դատի մեր յանձնախումբերու գործակցութեամբ, անմիջապէս ի գործ դրինք օժանդակութեան ծրագիրներ, որոնց մէկ մասը տակաւին ընթացքի մէջ է:

Վերջերս Հայաստանի մէջ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հանդէս եկաւ ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռ. Քոչարեանի խափանման միջոցի փոփոխութեան առաջարկով: Անոր յաջորդած հրապարակային թեր ու դէմ կարծիքները ալեկոծեցին Հայաստանի մամուլն ու ընկերային ցանցերը: Ի՞նչ ունիք ըսելիք այս ուղղութեամբ:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հայրապետական յորդորին մէջ որեւէ արտառոց բան չկայ. Վեհափառը պարզապէս կը նշէր, որ մեկնած՝ ՀՀ երկրորդ նախագահի առողջական վիճակի ու պսակաձեւ ժահրի առթած մտահոգութենէն, բոլոր կանխարգելիչ միջոցներուն պէտք է դիմել ապահովելու համար նախագահի առողջութիւնն ու անվտանգութիւնը: Հոն որեւէ անդրադարձ չկար դատավարութեան էութեան ու քրէական մեղադրանքներուն մասին: Արդ, իսկապէս անհասկնալի է այն ծաւալած աղմուկը եւ մանաւանդ շղթայազերծուած պայքարը ոչ միայն Վեհափառի անձին, այլեւ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ հանդէպ:

Անգամ մը եւս կը շեշտենք, որ Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցին ազգային էական կառոյցներէն է, որուն կարեւորութիւնը նշուած է ՀՀ Սահմանադրութեան մէջ եւ որուն դերը լոկ կրօնական սահմաններէն շատ անդին անցած է մեր պետութեան կորուստի խաւարի դարերուն: Եկեղեցւոյ դէմ ծրագրաւորուած այս յարձակումներն ու անոր դերը դիտումնաւոր կերպով նսեմացնելը հարուածներ են ուղղուած ողջ հայութեան, եւ առ այդ լրիւ դատապարտելի:

Իսկ ինչ կը վերաբերի ՀՀ երկրորդ նախագահին, ապա կալանքը որպէս խափանման միջոց ընտրելու եւ ձգձգուող դատավարութեան հետ կապուած մեր յստակ դիրքորոշումն ու մտահոգութիւնները վաղուց յայտնած ենք: Աշխարհը պատուհասած այս համավարակի պայմաններուն մէջ, այսօր առաւել եւս անընդունելի կը նկատենք առողջական խնդիրներ ունեցող եւ վտանգուած տարիքային խումբի մէջ գտնուող ՀՀ երկրորդ նախագահին նկատմամբ ազատազրկման ծայրայեղ միջոցներ կիրառելը: Արդարադատութեան իրականացումը կարելի չէ ըլլալ ընտրովի եւ պետք չէ հակասէ իրաւունքի գերակայութեան սկզբունքներուն:

Այժմ, խօսինք Արցախի զոյգ ընտրութիւններուն եւ բնականաբար՝ ՀՅ Դաշնակցութեան մասնակցութեան մասին:

Արցախի ընտրութիւններու առաջին փուլը յատկանշուեցաւ աշխուժ մասնակցութեամբ եւ բարդ ու խճողուած խճանկարով:

Առաջին անգամն է, որքան կը յիշեմ, որ ունեցանք 14 նախագահականթեկնածուներ եւ 12 կուսակցութիւններ ու դաշինքներ: Յամենայնդէպս, մեր յորդորն էր, որ ընտրութիւնները ընթանան արդար, հաւասար ու թափանցիկ պայմաններու մէջ: թէեւ ի սկզբանէ մտահոգ էինք, որ արդէն աւելի քան տարիէ մը ի վեր կարգ մը ուժեր ձեռնարկած էին անպաշտօն ընտրարշաւի, ամէն տեսակի լծակներու օգտագործումով: Անհրաժեշտ էր նաեւ ապահովել պատերազմական վիճակի մէջ գտնուող Արցախի կայունութիւնը եւ ցոյց տալ աշխարհին, որ Արցախը կայացած պետութիւն է եւ ժողովրդավարութեան բարձր մակարդակով կրնայ ընտրել իր քաղաքական ներկայացուցիչները:

Մենք ներկայացանք մեր նախագահական թեկնածուով, յանձին՝ ընկ. Դաւիթ Իշխանեանի, եւ ԱԺ-ի համար որակաւոր ցանկով՝ կազմուած ընկերներ-ընկերուհիներէ ու համակիրներէ: Մեր մրցակիցներուն իսկ հաստատումով, ունեցանք ամէնէն որակաւոր եւ իրապաշտ ընտրական ծրագիրը:

Առաջին փուլի ընթացքին ի յայտ եկան որոշ խախտումներ եւ յստակացաւ, որ կարգ մը ուժեր, մանաւանդ մեծագոյն տոկոս ստացած դաշինքը, պետական լծակներու ամբողջական օգտագործումով եւ շռայլ խոստումներով են առաւելագոյն քուէները ապահոված: Դաշնակցութեան քուէները նախկին ընտրութեան համեմատ անկում կրեցին ու ՀՅԴ-ն նոր խորհրդարանին մէջ ունեցաւ 3 աթոռ:

Երկրորդ փուլի արդիւնքը արդէն կանխորոշուած էր նախագահական թեկնածուներու քուէներու մեծ տարբերութեան եւ երկրորդ բարձրագոյն քուէ հաւաքած թեկնածուին այդ փուլին չմասնակցելու կոչին հետեւանքով:

Ինչպէս միշտ, եւ անկախաբար

Շար.՝ էջ 5

Սկիզբ՝ էջ 5

ընտրական արդիւնքէն, Դաշնակցութիւնը անպայման պիտի ունենայ իր կարեւոր դերը Արցախի քաղաքական կեանքին մէջ եւ պիտի շարունակէ պաշտպանել Արցախի իրաւունքները աշխարհով մէկ: Անշուշտ, մեր նպատակը Արցախի անկախութեան իրաւական ամրագրումն է, որպէս միջանկեալ լուծում, եւ վերջ ի վերջոյ անոր միացումը Հայաստանին:

2020 թուականը կը յատկանշուի նշանակալից պատմական իրադարձութիւններու ոգեկոչումներով: Կրնա՞ք աւելի մանրամասնել ՀՅԴ Դաշնակցութեան ծրագրած նախաձեռնութիւնները:

2019 մեզի համար բաւական բեղմնաւոր տարի եղաւ, որովհետեւ քանի մը մեծ նախաձեռնութիւններ ունեցանք:

Բիւրոյի նոր կազմի ընտրութենէն անմիջապէս ետք, տարին սկսանք Արցախի համար ռազմական դաշինքի կապակցութեամբ հայկական ուժերու համախմբում ստեղծելով եւ համաժողով գումարելով: Նոյն ուղղութեամբ եւ այս անգամ աւելի քան 150 օտար քաղաքական դէմքերու, ակադեմիկոսներու եւ լրագրողներու մասնակցութեամբ գումարեցինք Արցախի Բարեկամներու խորհրդաժողովը՝ Արցախի արտաքին գործոց նախարարութեան հետ:

Մեր ոչ-հայ բարեկամները կարողացանք հաւաքել Արցախի մէջ, հակառակ Ատրպէյճանի այն սպառնալիքներուն, թէ անոնց անունները կ'արձանագրուին իր «սեւ ցանկ»ին վրայ: Այս բոլոր անձնաւորութիւնները՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն, Քանատայէն, Եւրոպայի այլազան երկիրներէ եւ Միջին Արեւելքէն, շեշտեցին Արցախի ժողովուրդի ինքնորոշման իրաւունքը եւ սա իսկապէս մեծ յաջողութիւն էր:

Հայաստանի պարագային, մեր կազմակերպութիւնը Ապրիլին գումարեց իր Գերագոյն ժողովը եւ ընտրեց նոր մարմին: Կազմակերպեցինք զանազան շրջանային հանդիպումներ, խորհրդաժողովներ՝ մեր քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային ուղղութիւնները ճշդելու համար: Հանդիպումներ ունեցանք ՀՀ իշխանութեան այլազան օղակներուն հետ: Ծրագրուեցան նաեւ Ջաւախքի մեր հայրենակիցներուն իրաւունքներու հետապնդման եւ առհասարակ օժանդակութեան նոր ուղիներ:

Իսկ Սփիւռքի մէջ նոր աւիշ, նոր եռանդ բերելու նպատակով սկիզբը դրինք նոր գործընթացի մը. յատուկ ուշադրութիւն ընծայեցինք Սուրիոյ պատերազմին ու Լիբանանի տնտեսական տագնապին հետեւանքով ստեղծուած իրավիճակին ու մեր ընելիքներուն: Եւ անդրադարձանք, որ մեր ժողովուրդը մեծապէս նեցուկ կանգնեցաւ մեզի՝ Նոյեմբերին ձեռնարկուած Հայ Դատի աշխատանքներու Պրիւքսէլի հանգանակութեան, որ ինքնին գօտեպնդիչ երեւոյթ էր:

Եւ 2020 թուականը սկսանք մեծ եռանդով ու ծրագիրներով:

2020-ի Փետրուարին, մենք ունեցանք Հայ դատի խորհրդաժողովը, որ շարունակութիւնն էր 2019-ի Արցախի համար կայացած երկու նախաձեռնութիւններուն: Նոյն օրերուն, Հայաստանի Արտաքին գործերու նախարարութեան հետ ունեցանք համադրական ժողով:

Մարտին, պսակաձեւ ժահրի համաճարակը խանգարեց մեր գարնանային եւ ամառնային ծրագիրները. այսպիսով՝ Ապրիլին ծրագրուած Ցեղասպանութեան ցոյցերն ու քայլարշաւները, մեր ուղեկից միութիւններու եւ յարակից կառոյցներու հետ ժողովը Հայաստանի մէջ, Մայիսին ՀՅ Դաշնակցութեան հիմնադիրներէն՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի մահուան 115-ամեակի նշումը Պուլկարիոյ մէջ, Եւրոպայի երիտասարդութեան համագումարը, Պատանեկան միութիւններու խորհրդաժողովը Լիբանանի մէջ, Սփիւռքի հարցերու համաժողովը եւ Հայաստանի ու Արցախի մէջ կայանալիք ամառնային բանակումները ջնջուեցան կամ յետաձգուեցան:

Կը յուսանք, որ աշնան պիտի կարողանանք յատուկ կերպով նշել Սեւրի Դաշնագիրի 100-ամեակը եւ զայն իրագործել Սեպտեմբերին Սեւրի մէջ, իսկ նախագահ Ուիլսընի իրաւարար վճիռի 100-ամեակը Նոյեմբերին՝ Ուաշինկթընի մէջ:

Իսկ այս տարի, բոլոր շրջանները պիտի տօնեն ՀՅԴ հիմնադրութեան 130-ամեակը, բայց գլխաւոր ձեռնարկը տեղի պիտի ունենայ Երեւանի մէջ՝ Նոյեմբերի սկիզբը: Երեւանի մէջ, միաժամանակ պիտի ունենանք մեր ներկայացուցիչներու ժողովը, զոր կը գումարենք տարին անգամ մը:

Յունաստան ձեր Մարտի այցելութեան ընթացքին ունեցաք շարք մը քաղաքական եւ ներգաղթային հանդիպումներ: Ինչպէ՞ս կը գնահատէք այդ տեսակցութիւնները:

Մեծապէս կը գնահատեմ Յունաստանի մեր պատասխանատու ընկերներու եւ համակիրներու ծրագրային աշխատանքը, զոր տարած էին ժամանումէս առաջ: Թէ՛ ներքին կազմակերպական իմաստով, թէ՛ քաղաքական իմաստով նախաձեռնութիւնները իսկապէս տպաւորիչ էին եւ չորս օրերու կարճ ընթացքին, բծախնդրօրէն իրագործուեցան: Տեղի ունեցան բարձր մակարդակի քաղաքական յարաբերութիւններ, որոնց արդէն անդրադարձած էք «Ազատ Օր»ին մէջ:

Ուրախ եմ, որ կարողացայ հանդիպումներ ունենալ Առաջնորդին, ազգային իշխանութեան, համայնքի ներկայացուցիչներուն եւ ուղեկից կառոյցներուն, կուսակցական շարքերուն եւ երիտասարդութեան հետ: Ինծի համար գօտեպնդիչ էր տեսնելը, որ յունահայութիւնը կը շարունակէ մնալ պատնէշի վրայ, երիտասարդութիւնը գործունեայ է, իսկ կուսակցական, ազգային ու միութենական ղեկավարութիւնը աշխուժ է ու ամբողջովին նուիրուած՝ իր ժողովուրդին, հայրենիքին ու դատին:

Վարձքերնիդ կատար:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐՄԷՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ՝ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 105-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Արմէն Սարգսեան հետեւեալ ուղերձը յղեց Ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցին առիթով:

«Սիրելի՛ հայրենակիցներ Հայաստանում, Արցախում եւ սփիւռքում,

Այս տարի Հայոց ցեղասպանութեան զոհերի տարելիցն անցնում է համավարակի պարտադրած արարողակարգով: Սակայն մեր յարգանքի տուրքը մեր սուրբ նահատակների յիշատակին երբեք չի չափուել միայն Եղեռնի յուշահամալիր կամ Հայոց ցեղասպանութեան այլ յուշարձաններ այցելութեամբ:

Մենք յիշում ենք մեր զոհերին մշտապէս ու ամէնուր՝ աշխարհում ուր էլ որ լինենք, աղօթում ենք նրանց համար մեր հոգում եւ մտքում՝ անուն առ անուն: Յիշողութիւնն ու կորստի ցաւը՝ միահիւսուած ապրելո՛վ յաղթելու ու արդարութեան յաղթանակին հասնելու մեր կամքի հետ, ուղեկցում են մեզ արդէն 105 տարի:

Այո՛, աւելի քան մէկ դար է անցել Հայոց Ցեղասպանութիւնից, հայ ժողովրդի հայրենազրկումից եւ ունեզրկումից: Սակայն համայն հայ ժողովուրդը դեռ եւս սպասում է ճշմարտութեան յաղթանակին եւ արդարութեան հաստատմանը:

Պատմաբանները եւ վերլուծաբանները, ժամանակի պետական եւ քաղաքական գործիչներն առաջին աշխարհամարտից յետոյ հաստատուած համաշխարհային կարգի ամենամեծ անարդարութիւններից մէկը համարում են հայ ժողովրդի իրաւունքների բացարձակ անտեսումը:

1,5 միլիոն մարդկային կեանքերի կորուստն էապէս ազդել է հայ ժողովրդի հետագայ վերարտադրման վրայ. այսօր պէտք է լինէինք ոչ թէ 10-12 միլիոն, այլ առնուազն դրա կրկնակին:

Ցեղասպանութեան ճանաչման հարցը, որ հայերը բարձրացնում են միջազգային հանրութեան եւ Թուրքիայի առջեւ, մի քանի բաղադրիչ ունի՝ յիշողութեան պարտք, նման ոճրի կրկնութեան բացառում եւ դատապարտում, Ցեղասպանութեան հետեւանքների վերացում:

Անընդունելի է Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման հարցի դիտարկումն Անգարայի հետ տնտեսական կամ քաղաքական այս որպէսական շահերի տեսանկիւնից:

Այդ մօտեցմամբ աշխարհն առաջ չի գնայ: Մենք չենք կարող մի կողմից յայտարարել մարդատեացութեան, խտրականութեան, անհանդուրժողականութեան, հակասեմականութեան, ժխտողականութեան եւ այլ համամարդկային չարիքների դէմ համատեղ պայքարի մասին, միւս կողմից Հայոց Ցեղասպանութեան հարցով «դիւանագիտութիւն բանեցնել» Թուրքիայի հետ:

Շատ պետութիւններ, որոնք մեծ շահեր ունեն Թուրքիայի հետ, յաղթահարել են այդ պատնէշը, եւ պէտք է արժանին մատուցել նրանց:

Երախտապարտ ենք նրանց, ինչպէս նաեւ այն երկրներին, որոնք Ցեղասպանութիւնից յետոյ իրենց դռները բացել եւ ապաստան են տուել այդ արհաւիրքից փրկուածներին:

Երախտապարտ ենք մարդասիրական կազմակերպութիւններին, միսիոնարներին, դիւանագէտներին եւ այն ժողովուրդներին ու անհատներին, որոնք դաժան այդ օրերին օգնութեան ձեռք մեկնեցին ու փրկեցին շատերին:

Անընդունելի է Թուրքիայի իրերայաջորդ կառավարութիւնների դիրքորոշումը, որը խուսափել եւ խուսափում է Ցեղասպանութեան ճանաչումից եւ պետական մակարդակով առաջ տանում ժխտողականութեան քաղաքականութիւնը:

Ցեղասպանութեան յանցագործութիւնը վաղեմութեան ժամկէտ չունի: Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչումը Թուրքիայի կողմից եւ դրա հետեւանքների վերացումը անվտանգութեան երաշխիք են Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի, ինչպէս նաեւ տարածաշրջանի համար:

Մենք չենք կարող մոռանալ Հայոց ցեղասպանութիւնը եւ չենք կարող հաշտուել դրա հետեւանքների հետ:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ,

Այսօր ցաւագին յիշատակից բացի պէտք է խօսել այդ տարիներին մեր ժողովրդի ցուցաբերած ոգու տոկունութեան եւ հերոսութեան մասին նոյնպէս:

Ցեղասպանութիւնը նաեւ հայ ժողովրդի գոյատեւման ու մաքառումի պատմութիւն է, մարդկային ոգու ու կամքի պայքարի պատմութիւն: Դա պայքար էր կեանքի համար: Պայքար ինքնութեան պահպանման համար, պայքար ազգի յիշողութիւնը չկորցնելու եւ սերունդ-

Շար.՝ էջ 7

ԱՆՎԻՃԵԼԻ ԿԵՑՈՒՄԸ

ՄԵՐ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ԱՆԻՒԻ ԳԻՒՏԸ ՆՈՐ ՊԻՏԻ ՉԸՆԵՆՔ

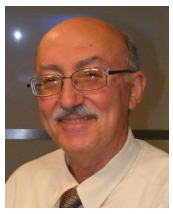

Ս. Մահսերէճեան

Ցեղասպանութեան 105-ամեակի նախօրեակին, եւ պսակաձեւ ժահրին առթած մտահոգութիւններուն առընթեր, հայկական քաղաքական հրապարակին վրայ ի յայտ եկան երկու գլխաւոր նոր փոթորիկներ, որոնք բաւական յուզում պատճառեցին, արդա՛րօրէն, եւ յաջողեցան որոշ փթացումի մատնել Ապրիլ 24-ի սուր կիզակէտը, որ այլապէս, ինչպէս ծանօթ է, հարկադրաբար սահմանափակուած արտայայտութեամբ դրսեւորուեցաւ այս տարի (ու չմոռնանք, որ անցեալ երկու տարիներուն ալ, քաղաքական ծանօթ իրադարձութիւններու պատճառով, այլապէս նսեմացում ապրած էր):

Փոթորիկներէն մէկը ստեղծուեցաւ Արցախի հարցին լուծման մասին Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին յայտարարութեան եւ անոր ստեղծած՝ միաձայն հակազդեցութեան դաշտին մէջ, անկախ անկէ, որ մեկնաբանութիւնները եղան տարաբնոյթ: Երկրորդ փոթորիկին պատճառը՝ Ցեղապանութեան թանգարանի (Ծիծեռնակաբերդ) տնօրէն Յարութիւն Մարութեանի մէկ արտայայտութիւնն էր՝ «Կը յիշեմ ու կը պահանջեմ» նշանախօսին երկրորդ մասին՝ «կը պահանջեմ»ին զեղջեալ վերարտադրութեամբ, որուն կ՚ընկերանային մեր մօտեցումները նորելու, վերաբանաձեւելու ակնարկութիւնները: Յետոյ, նորացուած բանաձեւը վերագտաւ նախկին ձեւը:

Նպատակ չունինք մտնելու ստեղծուած բանավէճերուն ոլորապտոյտին մէջ, ո՛չ ալ նոր մեկնաբանութիւններ գումարելու Լաւրովի կամ թուրքերու, ազերիներու եւ այլոց՝ այս կամ արտայայտութեանց արձագանգներուն վրայ (անկախ անկէ, որ անոնցմէ մաս մը շահեկան են եւ կարեւոր): Չենք ուզեր նաեւ հետախուզել, թէ Մարութեան ինչպիսի՞ բարի կամ պարտուողականյետին տրամադրութիւններով ունեցած է նման դրսեւորում: Մեզի համար կարեւորը՝ այս ու նման ԷԱԿԱՆ հարցերու, մեր հիմնահարցերուն մասին շփոթէ խուսափելու, անիմաստ եւ անհարկի շփոթներ չստեղծելու հրամայականն է, նաեւ՝ յիշեցնել, որ յիշեալ հարցերուն մասին հայութեան կեցուածքը ըստ ամենայնի բիւրեղացած է շատո՛նց, բազմիցս վերահաստատուած է նա՛եւ Հայաստանի անկախութեան վերականգնումէն ասդին, իրարայաջորդ իշխանութիւններու օրով: Մեր կեցուածքը վեճ չի վերցներ, որեւէ հայ չի կրնար այդ կեցուածքը քաղաքական սակարան մտցնել, ո՛վ որ ալ ըլլայ նման փորձ ընողը՝ իշխանական դիրքերու վրայ թէ ընդդիմադիր, մամուլի սպասարկու, մտաւորական-մշակոյթի կեանքի անդամ թէ տնտեսագէտ-առեւտրական:

Մեզ՝ իբրեւ բացարձակ արժէք՝ չեն հետաքրքրեր, պէտք չէ՛ հետաքրքրեն այն բանաձեւերը, որոնք տարբեր առիթներով հրապարակ կը նետուին ամէնէն բարեմիտ միջնորդներուն կողմէ անգամ, յաճախ՝ իբրեւ փորձանօթային «փուչիկ»: Սա՝ ո՛չ թէ անոր համար, որ պէտք է արհամարհել նման դրսեւորումներ ու արտայայտողներուն ազդելու ուժը, հեղինակութիւնը, այլ որովհետեւ, ինչպէս նշեցինք, մեզի համար պարզ է, բոլորին ալ պարզ պէտք է ըլլայ, թէ մեր միասնական կեցուածքն ու պահանջները կը բխին պատմական անփոփոխելի իրականութիւններէ, ամբողջ աշխարհին ու նոյնինքն զայն մէկտեղող ՄԱԿի որդեգրած օրէնքներէն ու բանաձեւերէն, այսինքն՝ մարդու եւ ազգերու ամէնէն տարրական իրաւունքներէն եւ այդ իրաւունքները գործադրուած տեսնելու պահանջէն:

***

Եթէ պահ մը ենթադրենք, որ նա՛եւ հայ անհատներու եւ հաւաքականութիւններու համար պէտք է վերաքաղը ընել այդ կեցուածքերուն՝ արձանագրենք քանի մը նախադասութեամբ:

ԱՐՑԱԽԸ դարեր շարունակ պատկանած է հայութեան, եղած է Հայաստանի մէկ անբաժանելի մասնիկը, անոր վրայ հայկական պատմութիւն եւ մշակոյթ կերտուած է: Մօտաւորապէս 100 տարի առաջ, անիկա աղաղակող անարդարութեամբ մը եւ ծանօթ հաշիւներէ բխած՝ կամայականութեան մը հետեւանքով, «նուէր» տրուած է անկէ միայն քանի մը տարի առաջ աշխարհի քարտէզին վրայ տեղ շահած Ատրպէյճանին: Այնուհետեւ, ու տասնամեակներ շարունակ, հայկական այդ շրջանին հանդէպ ազերիական խտրական եւ հայաթափումի տանող վարքագիծը այլապէս արձանագրուած է սեւով ու կարմիրով, հետեւաբար, անմտութիւն է փորձել հայը համոզել, որ հրաժարի իր անվիճելի իրաւունքներէն, ալ ո՛ւր մնաց կրկնել ձախողած կենսափորձը: Հետեւաբար, մեզի՝ հայերուս, նա՛եւ ամբողջ աշխարհին համար տագնապը ունի միայն մէկ լուծում՝ հայապատկան հողերուն Հայաստանի վերամիացումը (որ արդէն իրողապէս յաջողած է) եւ անոր վրայ ապրող հայութեան կեանքի ու բարգաւաճման ապահովութեան երաշխաւորումը, հեռու՝ թրքօ-ազերիական սպառնալիքներէ: Այս յստակ կեցուածքը ինքնաբերաբար անիմաստ կը դարձնէ լուծման «փաթեթային» կամ «հանգրուանային» լուծման ընտրանքները, որոնք, ահաւասիկ կը տեսնենք թէ, պարզապէս Բիւզանդական բանավէճեր կը ստեղծեն, ուշադրութիւններն ու քաղաքական ներուժը կը տարածեն անիմաստ ոլորապտոյտներու մէջ: Կը մնայ, որ այս անվիճելի կեցուածքը նոյնպիսի յստակութեամբ եւ անհերքելի փաստերով դրուին բանակցութեանց սեղանին, պահանջուի, որ հայութեան ու մասնաւորաբար Արցախի իրաւունքները հեռու պահուին քաղաքական, տնտեսական, ռազմավարական ու դիւանագիտական մանուածապատ հաշիւներէ,

նկատի առնուին միայն ու միայն պատմական ճշմարտութիւններն ու Արդարութիւն հաստատելու պահանջը: Եւ թող ո՛չ ոք փորձէ մատին ետին պահուըտիլ, ըսելով, որ հարցը ըստ ամենայնի եւ սպառիչ քննարկումի չէ ենթարկուած, կը կարօտի յաւելեալ փաստարկումի...

***

Տարբեր չէ, տարբեր չի կրնար ըլլալ մեր պահանջատիրական կեցուածքը՝ ուղղակի Թուրքիոյ առընչուած մեր Դատին վերաբերեալ: Հոն ալ կան պատմական անփոփոխելի իրականութիւններ, կան ցեղասպանութեան մը պատմական իրականութիւնը, մեր պատմական հայրենիքի մէկ մեծ մասէն հայութեան հեռացուած ըլլալը, դարեր շարունակ հոն արարուած մշակութային ժառանգութիւններն ու զանոնք հետեւողականօրէն ոչնչացնելու թրքական գործողութեանց փաստերը: Այս բոլորը չտեսնելու համար, մարդիկ պէտք է կոյր ըլլան աչքերով ու միտքերով: Հետեւաբար, հայ-թրքական հարցերուն լուծումն ալ պէտք է խտացնել պարզագոյն տարազի մը մէջ. վերադարձ՝ հայապատկան բոլոր հողերուն, հատուցում՝ մարդկային եւ նիւթական-մշակութային բոլոր կորուստներուն դիմաց, առաւել՝ վերամիացած Հայաստանի ապահով գոյատեւման եւ բարգաւաճումի պայմաններուն երաշխաւորումը: Նման պարզ տարազում՝ ինքնաբերաբար կը հերքէ եւ ոչնչացումի փոսը կը նետէ բոլոր այլ վարկածները, օրինակի համար այն՝ որ հարցին քննարկումը եւ լուծման ձեւերը պէտք է թողուլ պատմաբաններուն: Պատմաբանը չի կրնար յիշեալ կեցուածքը հիւլէի մը չափով իսկ ժխտող եզրակացութեան հասնիլ: Սա պարզ սկզբունքներուն որդեգրումէն ու անոնց շուրջ համաձայնութենէ ետք, բնականաբար կը բացուի գործադրութեան մանրամասն ու մասնագիտական ծրագրումի փուլը, որ յամենայնդէպս կը դառնայ նուազ առաջնահերթ:

***

Վերոյիշեալ իրականութիւնները, մեր անսակարկելի կեցուածքներուն եւ պահանջներուն հիմները նորութիւն չեն: Այլ խօսքով, վերի տողերով՝ անիւի գիւտը չըրինք:

Անկէ ետք՝ ի՞նչ:

Անկէ անդին՝ կան նոյնքան կարեւոր քայլեր, որոնք պէտք է հիմնուին ու մեկնին մեր աներկբայ միասնականութենէն: Աւելորդ է շեշտելը, թէ նախ եւ առաջ մեր քաղաքական մտածողութեան մէջ պէտք է արմատաւորել եւ վերահաստատել այս կեցուածքները, զայն ամրագրել իբրեւ ազգային ուխտ: Յետոյ, դիւանագիտական եւ կարելի բոլոր այլ միջոցներով անոնց հաղորդ դարձնել ո՛չ միայն խաղաղարար միջնորդները, այլ նաեւ միջազգային բոլոր ազդեցիկ շրջանակները, մեծ ու փոքր երկիրներն ու անոնց ժողովուրդներ. ցոյց տալ, որ մեր իրաւունքները կապ չունին համայնքային-կրօնական հաշիւներու կամ նկատումներու հետ: Եւ սա, պէտք է կրկնելով կրկնենք՝ անսահման աշխատանքի դաշտեր կը բանայ թէ՛ հայրենի պետութեան, թէ՛ ընդդիմադիրներու եւ թէ աշխարհասփիւռ հայութեան առջեւ, մեզ կը հարկադրէ լծակցութեան բերելու մեզի ճակատագրակիցները, մենք ալ դառնանք ուրիշներու լծակիցը:

Այս բոլորին կողքին, աւելի քան հրամայական է վերջ տալ «մենք մեզի հետ կռուելու» վարքագիծին, որ նորանոր դրսեւորումներ կը գտնէ՝ ամէն անգամ որ ներսէն կամ դուրսէն «պայթուցիկ» մը կը շպըրտուի մեր իրաւունքներու հետապնդման դաշտին մէջ: Եթէ պահ մը վեր կանգնինք անհարկի զգացումներէն, կրնանք դիւրութեամբ տեսնել, որ նման «պայթուցիկներ» երբեմն կը նետուին մեր ուշադրութիւնը շեղելու, հեռացնելու համար կիզակէտէն, մինչեւ իսկ ի չգոյէ հակադրութիւններու դուռ կը բանան (չենք ուզեր հաւատալ, որ կան վարձկան կամակատարներ, իսկ եթէ կան՝ անոնց բացայայտումն ու մեկուսացումը, պատժումը այլ հրամայական է):

Չենք անտեսեր, որ միջազգային քաղաքական բեմին վրայ, մեզ ու աշխարհը կլանող այլազան փոթորիկներու մէջ, մեր նպատակներուն իրականացումը գաւաթ մը ջուր խմելու պէս բան է, սակայն արդեօք անկախութեան 30 տարիներն ու նախընթաց տասնամեակներու ենթահողերը՝ ի Հայաստան եւ սփիւռս աշխարհի, բաւարար դրամագլուխ չե՞ն մեր պայքարը ուժանիւթով օժտելու համար...: Պայմանաւ որ անցեալի փորձերն ու փորձառութիւնները չանտեսուին, չմըսխուին եւ ամէն քայլափոխի չունենանք այն զգացումը, թէ անիւի գիւտը նոր պիտի ընենք, ո՛չ ալ հարկադրուած ըլլանք կրկին ու կրկին արձանագրել, թէ մեր հիմնահարցերուն շուրջ միասնութիւնը անփոփոխելի է, պէտք չունի ամէն քայլափոխի վերանորոգումի կամ վերահաստատումի:

Ծննդեան 125-ամեակին առիթով

ԳՐԱԳԷՏ ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՆՈՒՐԻԿԵԱՆԷՆ ՅԱՄԵՑՈՂ ՏԱՔՈՒԿ ՇՈՒՆՉ ՄԸ...

(Է.)

Լեւոն Շառոյեան

Գրեթէ հասած եմ իմ յօդուածին աւարտին, երբ յանկարծ կը յիշեմ որ գրադարանիս մէջ ունիմ երկու գիրքեր, ուր արիւայինն ամակներ կան տպուած՝ Բենիամին Նուրիկեանի առնչուող: Պէտք է կարդալ զանոնք եւս:

Գրադարանէն վար կը բերեմ այդ երկու գիրքերը:

Առաջինը կը կոչուի **«Համաստեղ - Նամականի»**, տպուած է Երեւան, 2003-ին, Լիբանանի «Կարպիս Լ. Նազարեան Հիմնադրամ»-ին նիւթական յատկացումով: 504 էջ է:

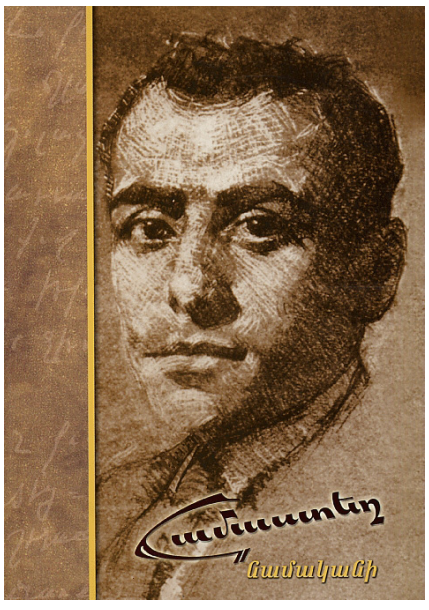

Կը պարունակէ Համաստեղի նամակները՝ 18 տարբեր դէմքերու ուղղեալ: Ատոնցմէ մէկն ալ Բենիամին Նուրիկեանն է՝ 12 նամակներով: Նամականին կազմած ու ծանօթագրած է Հայաստանէն Մարգարիտ Խաչատրեան:

Երկրորդը, առաջինէն աւելի՛ հաստափոր, 780 էջ է: Լիբանանահայ ծանօթ բանաստեղծ Վահէ-Վահեանի (1908-1998) ստուար նամականին է ասիկա, որ լոյս տեսած է Պէյրութ, 2012-ին, **«Բանաստեղծին Սիրտը»** խորագրով: Հատորը կազմած, խմբագրած ու ծանօթագրած է արձակագիր Արամ Սեփեթճեան: Այստեղ կան մեծաթիւ անձերու ուղղեալ կամ անոնցմէ ստացուած 500 շահեկան նամակներ: Նուրիկեան ներկայ է հո՛ս եւս:

Բնականաբար, երբ երկու գրագէտներ կը նամակցին իրարու հետ, զուտ անձնական նիւթերը չե՞ն որ յառաջ կը մղուին երկուստեք, այլ գրական ու ազգային հարցեր, մտաւորական հետաքրքրութիւններ:

Նուրիկեան-Համաստեղ եւ Նուրիկեան-Վահէ-Վահեան նամակագրութիւններն ալ այդպիսին են:

Նախ կը թերթատեմ Համաստեղի նամականին:

Կ՚անդրադառնամ որ ակնբախ նմանութիւններ կան Համաստեղի ու Բ. Նուրիկեանի միջեւ: Գրեթէ տարեկից են անոնք, երկուքն ալ խարբերդցի են (մին՝ Փերչենճ գիւղէն, միւսը՝ Հիւսենիկէն), երկուքն ալ Ամերիկա գաղթեր են 1913-ին, երկուքն ալ վարպետօրէն մշակեր են գաւառական գրականութիւն՝ գիւղագրութիւն:

Նուրիկեանի յուշերէն գիտեմ, որ ան Համաստեղին կը ծանօթանայ 1927-ին, Թլկատինցիի հատորին հրատարակութեան առիթով: Երկու հայրենակից գրագէտները իրարու կը հանդիպին Նիւ Եորքի **«Հայաստանի Կոչնակ»** շաբաթաթերթի խմբագրատան մէջ ու միասնաբար կը քննեն եւ կը ճշդեն Թլկատինցիի հրատարակելի հատորին բարբառային դժուարիմաց բառերուն իմաստը: Անկէ ետք՝ կը նամակցին տարբեր առիթներով:

Այսպէս, նամակներէն մին (1938) կը վերաբերի Նուրիկեանի **«Այգեկութք»** առջինեկ հատորին: Համաստեղ կարդացեր ու հաւներ է այդ գիրքը: **«Ոճէն աւելի՝ Թլկատինցիէն ուրիշ շատ կարեւոր շնորհ մը ժառանգած ես. ատիկա անկեղծութիւնն է գրականութեան մէջ: Գրքիդ յաջողութեան գաղտնիքը այդ անկեղծութեան մէջ գտայ»,** կը գրէ ան:

Ուրիշ 3 նամակներ կը պտըտկին Յ. Օշականի անունին շուրջ: 1946-ին Նիւ Եորքի մէջ, Բ. Նուրիկեանի ատենապետութեամբ, «Յոբելենական Յանձնախումբ» մը կազմուեր է՝ նշելու համար Օշականի գրական ու կրթական գործունէութեան քառասնամեակը: Այդ յանձնախումբը կրցեր է հանգանակել 800 տոլար՝ յոբելեարին անտիպները հրատարակելու նպատակով: Համաստեղ նամակով մը կ՚առաջարկէ Նուրիկեանի՝ առաջնահերթութիւն տալ Օշականի **«Ծոփաց Աշխարհ»** ուսումնասիրութեան լոյս ընծայումին: Բայց աւելի ուշ կը պարզուի, թէ ձեռագիր 600 էջէ բաղկացեալ այդ գործին տպագրութիւնը կը կարօտի աւելի՛ մեծ գումարի, զոր ապահովելը դժուար ու տաղտկալի կը թուի...: Միւս նամակներուն մէջ Համաստեղ անդրադարձումներ ունի իր նորատիպ **«Սպիտակ Ձիաւորը»** վէպին մասին:

Կ՚անցնիմ Վահէ-Վահեանի նամականիին:

Այստեղ կան Վահէ-Վահեանի կողմէ Նուրիկեանի ուղղեալ 24 նամակներ եւ փոխադարձաբար ստացուած 4 պատասխան-նամակներ:

Վահէ-Վահեան Նուրիկեանին սերնդակից չէր (14 տարու աւելի փոքր էր անկէ), խարբերդցի ալ չէր...: Բայց ան Նուրիկեանին կը միանար իր գրական նախաձեռնութեամբ՝ 1946-1955 Պէյրութի մէջ առանձինն հրատարակելով գրականութեան եւ արուեստի **«Անի»** ամսագիրը: Երկու գրողները, մօտաւորապէս նոյն ժամանակաշրջանին, միեւնոյն դաշտի մշակներն էին ուրեմն:

Վահէ-Վահեանի նամակներուն մէկ մասը գրի առնուած է Նիկոսիայէն (Կիպրոս), ուր, Մելգոնեան Կրթ. Հաստատութեան մէջ, տասնմէկ տարի հայերէն դասաւանդեց ան (1935-1946): Մնացեալներն ալ գրուած են Պէյրութէն:

Իր առաջին նամակներուն մէջ, որոնք կու գան 1940-41 թուականներէն, բանաստեղծ Վահէ-Վահեան մտերմական թելադրանքներ ունի իր երեց գրչեղբօր: Ան նկատել կու տայ որ թէ՛ **«Այգեկութք»** հատորը եւ թէ **«Նոր Գիր»** հանդէսին էջերը զերծ չեն քերականական բազմաթիւ մեղանչումներէ՝ «մասնաւորաբար բայերու ժխտական ձեւերուն գործածութեան մէջ»: Կ՚ուզէ որ Նուրիկեան աւելի խստապահանջ ըլլայ այս գետնի վրայ:

Այլ նամակներով՝ Վահէ-Վահեան իրեն աշակերտած երիտասարդ գրիչներու գործերէն չափածոյ կամ արձակ նմոյշներ կ՚առաքէ **«Նոր Գիր»**ին, կ՚երաշխաւորէ անոնց արժանիքները: Զորօրինակ, Սմբատ Տէրունեանի մասին կը գրէ. **«Սմբատը Մելգոնեան Կրթ. Հաստատութեան 1942-ի շրջանաւարտներէն է, արժէքաւոր տղայ մը՝ թէ՛ իբրեւ գրական խառնուածք եւ թէ՛ մանաւանդ իբրեւ նկարագիր: Ուրախութեամբ, եւ եթէ ներելի է՝ նաեւ հպարտութեամբ, կը ներկայացնեմ զինք ձեզի: Արժանի է ամէն գուրգուրանքի եւ քաջալերութեան: Գրական իր առաջին փորձերն իսկ երեւան կը բերեն որքան նուրբ զգացողութեան, նոյնքան նաեւ մտածումի ընդունակ հոգի մը»** (1944): Զարեհ Մելքոնեանի մասին կը վկայէ. **«Ան վերջերս եկաւ մեր Հաստատութիւնը իբրեւ սան: Շատ համակրելի եւ իրապէս խոստմնալից երիտասարդ մըն է»** (1945): Կարպիս Սուրէնեանի մասին ալ կը գրէ սա՛պէս. **«Հաստատութեան այս տարուան շրջանաւարտներէն է, քսան տարեկան, Աթէնք ծնած: Հաստատութեան մինչեւ այս տարի տուած ամէնէն բազմակողմանիօրէն օժտեալ շրջանաւարտն է: Նախադասութիւններուն քիչ մը անսովոր երկարութիւնը եւ ոճին խրթնութիւնը երբեք բռնազբօսիկ չեն իր մօտ, այլ հետեւանք՝ որքան բարդ, նոյնքան ինքնատիպ իր խառնուածքին: Շատ բան կը սպասեմ իրմէ եւ հաւատք ունիմ թէ յուսախաբ պիտի չըլնէ զիս»** (1945): Տարիներ ետք, իր **«Անի»**ի աշխատակիցներէն Գեղամ Սեւանի (յետոյ Հայաստան ներգաղթած) մասին խիստ է սակայն. **«Շունչ ունի Գեղամը, ապրում, կեանքի հարցերու նկատմամբ կեցուածք, բայց յուսահատականօրէն անփոյթ է իր լեզուով, կառուցուածքով, եւ արտաքին այն բոլոր տարրերով որոնք մաս կը կազմեն արուեստին: Անփոյթ է եւ անտարբեր՝ մատնանշուած իր թերութիւններուն նկատմամբ, զանոնք չկրկնելու ճիգին՝ օտար: Եւ նոյնն է պարագան նորահաս մեր գրեթէ բոլոր գրողներուն: ԱՆԻ-ի արտասահմանեան աշխատակցութիւններէն շատերը կը սրբագրուին ա՛յնքան՝ որ պէտք կ՚ըլլայ յաճախ վերստին գրել ամբողջ էջեր»** (1952):

Նամակներու այս երկար շարքին մէջ կայ միա՛ կ նամակ մը սակայն, ուր Վահէ-Վահեան դուրս կու գայ իր հանդարտաբարոյ մարդու ընկալեալ կաղապարէն ու... կրա՛կ կը ժայթքէ Նուրիկեանի երեսին: Եւ նիւթը կ՚առնչուի Յակոբ Օշականի:

Ի՞նչ պատահած էր:

Պիտի տեսնենք:

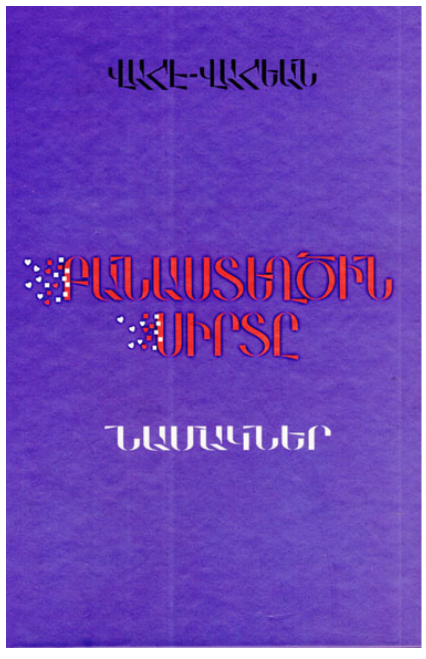

(Վերջին բաժինը՝ յաջորդիւ)

ՆԱԽԱԳԱՀ...

Սկիզբ՝ էջ 14

ներին փոխանցելու իրաւունքի ու հնարաւորութեան համար:

Ցեղասպանութիւնը նաեւ մարդկային ամէնօրեայ հերոսութեան պատմութիւն է, երբ ապրելն ու գոյատեւելը արդէն իսկ պայքար է: Մենք մաքառել ենք, տոկացել ու հերոսացել:

Մենք կարողացանք յաղթել մահին, մենք վերապրեցինք եւ վերածնուեցինք: Այսօրուայ անկախ Հայաստանի գոյութիւնն, ազատ Արցախն, ինչպէս նաեւ կազմակերպուած ու յաջողակ Սփիւռքը դրա ապացոյցն են եւ նոր հնարաւորութիւն մեզ համար:

Հնարաւորութիւն՝ համախմբուելու որպէս ազգ եւ ժողովուրդ, մէկտեղելու մեր ջանքերն ու կարողութիւնները եւ հասնելու մեր ազգային իղձերի իրականացմանը: Ես հաւատում եմ դրան:

Յիշում եմ եւ պահանջում: Աստուած պահապան հայ ժողովրդին»:

Աշակերտական Անկիւն

ԱՊՐԻԼ 24

Մէրի Ինճեճիկեան

Անօրէն թուրքը նպատակ դրաւ
Հայեր ջնջելու հրաման տուաւ,
Մանուկներ, կիներ քշեցին Տէր Զօր,
Ապրիլ քսանչորս, հայու մեծ սեւ օր:
Գրիգոր Զօհրապ, Սեւակ, Վարուժան,
Անապատի մէջ նահատակուեցան,
Ամբողջ աշխարհը անտարբեր մնաց,
Հայրենիքը մեր հայաթափուեցաւ:

Մէկուկէս միլիոն զոհ տուած ենք մենք,
Անգութ ու վայրագ թշնամին նոյնն է,
Արդարութիւնը պիտ յաղթանակէ,
Չի մենք բոլորս պահանջատէր ենք:

Ը. Կարգ Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ճեմարան

ՊԱՅՔԱՐԷ՛

Աննա Սաղպազարեան

Չար բաներուն բարեւ ըսէք մեր կողմէն

Ըսէք գիտենք, թէ անոնք կան ու միշտ կրնան պատահիլ.

Ըսէք գիտենք, թէ կրնան

Օր ցերեկով մութ գիշերով յանկարծակի գալ մեզի:

Ուզեցի սկսիլ Զահրատի այս տպաւորիչ եւ ներկայ իրավիճակին համընկնող քառեակով:

Երէկ պատերազմ, այսօր պսակաձեւ ժահր, իսկ վաղը՝ հարցական...:

2020 թ. գարունը ամբողջ աշխարհին մօտ սառած է:

Մենք պէտք է միշտ պատրաստ ըլլանք բոլոր անակնկալներուն, բայց ամենակարեւորը իմանանք, թէ ինչպէ՛ս պէտք է օգտուինք անոնցմէ նաեւ առանց վնասուելու: Կ՚ուզեմ շեշտել այս օրերուն եղածը:

Մեզի՝ սուրիացիներուս համար նորութիւն մը չէր դպրոցները փակ տեսնել անակնկալօրէն եւ այս անգամ ալ «քորոնա» ժահրին պատճառով, որմէ կը տառապի ամբողջ երկրագունդը: Իսկ ինչպէ՞ս օգտուինք անկէ:

Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը կը սփռէ մեր դասերը հեռատեսիլէն: Լաւ. եթէ մենք պսակաձեւ ժահրին կամ պատերազմին սերունդն ենք նաեւ, ուրեմն արդարացնե՞նք մեր տգիտութիւնն ու ծուլութիւնը:

Եթէ որեւէ անձի հարցնես, թէ ինչո՞ւ չսորվեցար օգտուիլ ժամանակէն. ան պիտի պատասխանէ՝ *«Անոնք են պատճառը, ես չեմ»*, ինքզինք պիտի արդարացնէ, *«Ես քորոնայէ եւ պատերազմէ անցած եմ»*, կամ ի՞նչ-ինչ պատճառներ ներկայացնելով:

Բայց ամէն պարագայի կ՚արդարացուի՞ն այս պատճառները:

Անշուշտ՝ ո՛չ:

Մենք մեզ չարդարացնենք այլազան պատճառներ ներկայացնելով: Յիշենք նաեւ, որ բացառութիւնները յարգելի են:

Անցողիկ շրջանի մը մէջ կ՚ապրինք, այսօրուան արարքը պիտի ազդէ մեր ապագային վրայ:

Եթէ հիմա լուրջ վարուեցանք այս կացութեան հետ, ան կրնայ մեծ ազդեցութիւն չունենալ մեր վրայ, իսկ եթէ անլուրջ վարուեցանք, գինը շատ սուղ պիտի վճարենք:

Ժրաջան բժիշկները կ՚աշխատին օր ու ցերեկ իրենց գիտութեամբ, իսկ մենք՝ աշակերտներս դաս սորվելով. ամէն մէկը իր պարտականութիւնը կատարելով պիտի պայքարի:

Այս ժահրը ապացուցեց մարդ արարածին տկարութիւնը: Ապացուցեց, որ մարդկային ուժը անզօր է, միայն Աստուած կրնայ մեզ ազատել այս պատուհասէն:

Փորձենք անապատին մէջ ծաղիկ մը գտնել. այսինքն՝ եկէք խօսինք ժահրին դրական կողմին մասին: Այս հարցը համընդհանուր հարց է: Աշխարհը անարդար կը վարուէր մարդոց հետ, բայց այս ժահրը արդար վարուեցաւ առանց հարցնելու անոր գոյնը, նիւթական վիճակը, ցեղն ու պաշտօնը (իշխաններ, նախարարներ...)

Երբ տունը մնացինք կրկին անգամ վերականգնուեցան ընտանեկան յարաբերութիւնները, մտերմիկ եւ ջերմ մթնոլորտը վերստին սկսանք վայելել մեր ընտանիքներուն հետ, որ բացակայէր մեր բազմազբաղ ըլլալուն պատճառով: Սկսանք գնահատել ինչ որ իրապէս կարեւոր է: Սորվեցանք հաշտուիլ մեր հակառակորդներուն հետ, իմաստութեամբ անցընել մեր ազատ ժամերը:

Պզտիկ նախազգուշացում մը հազար դարման կ՚արժէ:

Աղօթենք եւ խնդրենք Աստուծմէ, որ մեզ պարգեւէ առողջութիւն, իսկ բժիշկներուն՝ իմաստութիւն:

Թող ոչ մէկ բան կասեցնէ մեր յառաջընթացը:

Ինչպէս կ՚ըսէ Մարթին Լուտեր Քինկ. *«Եթէ չես կրնար թռչիլ, ուրեմն վազէ՛, եթէ չես կրնար վազել՝ քալէ՛, եթէ չես կրնար քալել՝ սողա՛. միեւնոյնն է, թէ ինչ, որ կ՚ընես շարունակէ՛ ջանալով»*:

Առանց յուսահատութեան:

Միշտ յառա՛ջ:

Թ. կարգ
Ազգ. Քարէն Եփիփէ Ճեմարան

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ՏԻՐՈՋ ՈՒ ՓՐԿՉԻՆ՝ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՅՐԸ

Շանթ Կիս. Սրկ. Գատէճեան

Քրիստոսի փառաւոր յաղթանակով երջանկանալէ ու վերանորոգուելէ ետք, ժողովուրդը կը պատրաստուի դիմաւորելու Սրբուհի Կոյս Մարիամ Աստուածածնին նուիրուած պանծալի Մայիս ամիսը: Այս ամիսը իւրաքանչիւր Քրիստոնեայի համար ուրախութեան ու ցնծութեան ամիս է, որովհետեւ այդ ժամանակաշրջանին է, որ կը պատուուի Մեր Տիրոջ ու Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի Սուրբ մայրը շարականներու, աւետարանական ընթերցումներու եւ քարոզներու միջոցաւ: Այս ամիսը մեզի կու գայ ըսելու, թէ երբեք չմոռնանք մեր Տիրոջ մայրը, որ միշտ Անոր հետ եղաւ Անոր կեանքի ամէն հանգրուաններուն: Ան էր, որ զԱյն ծնաւ, սնուցանեց, մեծցուց. ան նաեւ առաջին անձն էր, որ Անոր հետ եղաւ Անոր երկրաւոր առաքելութեան սկիզբը, ինչպէս՝ Կանայի հարսանիքին (Յհ. 2. 1-12): Աւետարանիչները Քրիստոսի քարոզութիւնները գրի առնելու ժամանակ իրենց Վարդապետին մանկութեան եւ պատանեկութեան տարիներուն մասին անտեղեակ էին: Անոնք իրենց աւետարանները գրելու համար պէտք ունէին այդ բոլոր տեղեկութիւններուն, եւ այդ պատճառով անոնք հարցուցին Յիսուսի մօր՝ Մարիամի, կարգ մը դրուագներու մասին տեղեկանալու համար: Այս դրուագներէն կամ դէպքերէն են. Ա) Յիսուսի ծնունդին աւետումը (Ղկ. 1. 26-45), Բ) Յիսուսի ծնունդը (Մտ. 1. 18-25 եւ Ղկ. 2. 1-7), Գ) Մոգերուն այցը (Մտ. 2. 1-12), Դ) Անոր տաճար ընծայումը (Ղկ. 2. 22-38) եւ այլն:

Ս. կոյս Մարիամ իր հաւատարմութեամբ, կատարեալ հաւատքով, հեզութեամբ, բարութեամբ եւ աստուածահաճոյ կենցաղով, արժանացաւ փառքի մը, որ մէկը չէ ունեցած եւ պիտի չունենայ: Ան Իր խոնարհութեամբ բարձրացաւ, իր մաքրակենցաղութեամբ օրինակ դարձաւ ուրիշներուն: Ան իր գործերուն պատճառաւ Քրիստոսի եկեղեցիին եւ բովանդակ Քրիստոնեայ աշխարհին կողմէ կը նկատուի իբրեւ կեանք նորոգող եւ անմահութիւն պարգեւող կենսունակ աղբիւր:

Իբրեւ քրիստոնեայ, չեմ կրնար Մայիս ամսուան ընթացքին լուռ մնալ ու չխօսիլ Աստուածամօր մասին: Ուստի, հարկ կը համարեմ այս ամիս, ընթերցողներուն հրամցնել Աստուածամայրը իր բոլոր կողմերով: Մարիամը ճանչնալու համար նախ պէտք է խօսինք անոր ծնողներուն եւ կենսագրութեան մասին: Անոր մասին Աստուածաշունչին մէջ եղած ակնարկներուն մասին խօսելու համար, պէտք է Մարիամը տեսնենք Հին ու Նոր Կտակարաններուն մէջ: Իսկ եթէ կ՚ուզենք աւելիով հարստացնել մեր գիտութիւնը Մարիամի մասին, պէտք է որ դիմենք մեր եկեղեցւոյ հայրերուն գրած շարականներուն, ինչպէս նաեւ պէտք է, որ Աստուածածնի նուիրուած տօներուն մասին ալ խօսինք: Այսպիսով, մենք Աստուածամօր մասին բաւական հարուստ գիտելիքներ ամբարած կ՚ըլլանք:

Ամէն բանէ առաջ, կ՚ուզեմ ըսել, որ չորս աւետարաններուն՝ Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասի եւ Յովհաննէսի մէջ, Մարիամի ծնողներուն եւ անոր կենսագրութեան մասին որեւէ տեղեկութիւն չենք գտներ: Սակայն, Աւետարան ըստ Յակոբոսի կոչուած երկրորդականոն (երկրորդականոն կը կոչուին այն գիրքերը, որոնք դուրս մնացած են Նոր Կտակարանի կանոնէն) գիրքին մէջ կը գտնենք զայն: Այդ գիրքերուն դուրս մնալու պատճառներէն մէկն է անոնց բովանդակութեան հաւաստիութեան պակասը: Մենք միասին պիտի տեսնենք յիշեալ երկրորդականոն աւետարանին մէջ Մարիամի ծնողքին եւ իր մասին տրուած տեղեկութիւնները, սակայն միշտ ի մտի պէտք է ունենանք, թէ այս տեղեկութիւնները կրնան ճիշդ չըլլալ:

(Շար. 1)

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
Կաթողիկոսութեան Դպրեվանք
Պիքֆայա, Լիբանան

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆԵԱՆԻ...

Սկիզբ՝ էջ 3

այլեւ համամարդկային օրակարգի հարց, որովհետեւ Ապրիլի 24-ը ոչ միայն մեր անմեղ զոհերի խնկարկման օր է, այլ նաեւ մարդկութեան դէմ ուղղուած ծանրագոյն յանցագործութեան՝ ցեղասպանութեան եւ ցեղասպան գործողութիւնների մասին եւս մէկ անգամ բարձրաձայնելու, սթափութեան եւ ժխտողականութեան դէմ պայքարի կոչելու օր, ցեղասպանութեան եւ մարդկութեան դէմ ուղղուած այլ ծանրագոյն յանցագործութիւններից մարդկութիւնը պաշտպանելու՝ պետութիւնների պատասխանատուութեան վերահաստատման օր:

Եւ այնուամենայնիւ, Ապրիլի 24-ն առաջին հերթին մեր ազգի, ժողովրդի անցեալի եւ ապագայի մասին մտածելու ամենապարտադրող առիթն է, ինքնաճանաչման, մեր ուժերի ու անելիքների գնահատման ամենայարմար պահը:

Ո՞րը պէտք է լինի ուրեմն, Ապրիլի 24-ից մեր հետեւութիւնը:

Առաջինը. 1915 թուականին երիտթուրքերի կառավարութեան կողմից հայ ժողովրդի նկատմամբ մահուան դատավճիռ է կայացուել, բոլոր ուժերը նետուել են այդ դատավճռի ի կատար ածմանը, մէկուկէս միլիոն հայի նկատմամբ այդ դատավճիռն ի կատար է ածուել, բայց հայ ժողովրդի նկատմամբ ի կատար ածել չի յաջողուել:

Մէկուկէս միլիոն մեր սրբադասուած նահատակները, ըստ այդմ, աւելի են ուժեղացրել ապրելու, արարելու, հզօրանալու, յիշելու եւ պահանջելու մեր կամքը եւ հայ ժողովուրդը յաղթել է մահուանը:

Երկրորդ եւ նոյնքան կարեւոր հետեւութիւնը հետեւեալն է. նախորդ դարասկզբին մեր ժողովրդին նետուած մարտահրաւէրներն այսօր էլ գոյութիւն ունեն: Եւ այդ մարտահրաւէրներից ոչ թէ մազապուրծ լինելու, այլ դրանց արդիւնաւէտ դիմակայելու միակ միջոցն ու գործիքն ուժեղ պետականութիւնն է, հզօր պետութիւնը, այնպիսի Հայաստանը, որը պատրաստ է դիմակայել անվտանգութեան բոլոր սպառնալիքներին:

Այո՛, մենք չպէտք է ջանք խնայենք տարածաշրջանում երկարատեւ եւ կայուն խաղաղութիւն հաստատելու, բոլոր տարաձայնութիւններն ու հակամարտութիւնները փոխադարձ յարգանքի հիման վրայ, բանակցային գործընթացներով, խաղաղ միջոցներով լուծելու համար: Բայց այսպիսի արդիւնքի հասնելու իրական հնարաւորութիւն կարող է ստեղծել միայն ինքնիրեն պաշտպանելու ընդունակ, արժանապատիւ եւ ինքնիշխան պետութիւնը:

Այո՛, մենք չպէտք է ջանք խնայենք, որ մեր դաշնակիցների հետ մեր յարաբերութիւնները խորանան, դառնան աւելի *ինստիտուցիոնալ* եւ յուսալի, աշխարհում մեր դաշնակիցների թիւը շատանայ: Բայց այսպիսի արդիւնքի հասնելու իրական հնարաւորութիւն կարող է ստեղծել միայն ինքնիրեն պաշտպանելու ընդունակ, արժանապատիւ եւ ինքնիշխան պետութիւնը:

Իսկ ինքնիրեն պաշտպանելու ընդունակ, արժանապատիւ եւ ինքնիշխան պետութիւն ունենալու համար մեզ հարկաւոր է ունենալ ժամանակակից բոլոր չափանիշներին համապատասխանող կրթական համակարգ, տինամիք զարգացող բարձր *տեխնոլոգիական* տնտեսութիւն, ռազմարդիւնաբերական կայացած համալիր, հզօր բանակ եւ յատուկ ծառայութիւններ, իսկ այսպիսի արդիւնքի հասնել հնարաւոր է միայն համահայկական ներուժի համախմբմամբ: Համահայկական ներուժի Հայաստանի պետականութեան շուրջ համախմբման միջոցով, այնպիսի համախմբման միջոցով, որը կը դառնայ մեր պետականութեան գիտական, դիւանագիտական, տնտեսական առաջընթացի խթան ու երաշխաւոր:

Այս գործնական խնդիրը լուծելու համար մենք պէտք է կարողանանք ձեւակերպել մեր ազգային հայեցակարգը, մեր ազգային գաղափարախօսութիւնը, տեսլականը, որը համազգային համաձայնութիւն կը ձեւաւորի մեր ազգային արժէքների, ազգային նպատակների եւ ազգային ռազմավարութեան շուրջ, որը մեր ինքնութիւնը պաշտպանելու, պահպանելու, զարգացնելու, ժամանակակից աշխարհի եւ առաւել եւս վաղուայ աշխարհի պայմաններում էլ աւելի կենսունակ ու մրցունակ դարձնելու երաշխիքներ կը ստեղծի:

Առաջիկայում հէնց այսպիսի հայեցակարգի եւ ռազմավարութեան նախագիծ կը ներկայացնեմ համահայկական քննարկման:

Սիրելի՛ հայրենակիցներ,

Այս տարի Ապրիլի 24-ը մենք դիմաւորում ենք բացառիկ պայմաններում: Նոր տիպի կորոնավիրուսի համավարակը բոլորիս դրել է անեռեւակայելի մի իրավիճակում, երբ 55 տարի շարունակ տեղի ունեցող ապրիլքսանչորսեան երթը՝ հարիւր հազարաւոր քաղաքացիների մասնակցութեամբ՝ տեղի պիտի չունենայ, որովհետեւ դա համաճարակային ընթացիկ լարուած իրավիճակը չվատթարացնելու պարտադիր եւ անխուսափելի պայման է:

Նախ ուզում եմ շնորհակալութիւն յայտնել մեր բոլոր հայրենակիցներին՝ կառավարութեան այս որոշմանը ըմբռնումով վերաբերուելու համար: Հարկ է արձանագրել, որ նմանատիպ իրավիճակում են նաեւ սփիւռքի մեր հայրենակիցները, ովքեր կրկին կորոնավիրուսի համավարակի պատճառով չեն իրականացնելու աշխարհի տարբեր երկրներում աւանդաբար տեղի ունեցող բազմահազարանոց երթերը, յիշատակի բազմամարդ միջոցառումները:

Բայց ճգնաժամային այս իրավիճակում մենք փորձել ենք գտնել ապրիլքսանչորսեան յիշատակի միջոցառումներին նոյնիսկ աւելի մեծ մաշտապ եւ ընդգրկում հաղորդելու հնարաւորութիւն, եւ այս տարի միլիոնաւոր մարդիկ աշխարհի տարբեր հատուածներից ապրիլքսանչորսեան երթին մասնակցելու հնարաւորութիւն կ'ունենան, որովհետեւ այս տարի երթը տեղի կ'ունենայ *վիրտուալ* տարածքում:

Ապրիլի 24-ը երկար տարիներ մեր ազգային միասնութեան, համախմբման, կարգապահութեան խորհրդանիշ է եղել եւ այսօր այս խորհրդանիշը պէտք է արտայայտուի շատ աւելի ուժեղ, լինի շատ աւելի տեսանելի եւ համոզուած եմ՝ այդպէս էլ կը լինի:

Եւ ուրեմն, կեցցէ՛ ազատութիւնը,

Կեցցէ՛ Հայաստանի Հանրապետութիւնը,

Կեցցէ՛ Արցախի Հանրապետութիւնը,

Կեցցէ՛ հայկական Սփիւռքը,

Եւ կեցցե՛նք մենք եւ մեր երեխաները, որ ապրում ենք եւ ապրելու ենք ազատ եւ երջանիկ Հայաստանում:

Յիշում ենք եւ պահանջում»:

ԻՇԽԱՆ ՍԱՂԱԹԷԼԵԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 3

ցութիւններ, որոնք հիմնուած ըլլան փուլային լուծման վրայ», հարցազրոյցի մը ընթացքին ըսած էր Հայաստանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան մամլոյ բանբեր Աննա Նաղդալեան:

ՀՅԴ Գերագոյն Մարմինի ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթելեանի համաձայն, պաշտօնական Երեւանի հաստատումները, որ չեն բանակցիր, իրենց մտահոգութիւնները չեն փարատեր եւ վստահութիւն չեն ներշնչեր: *«Նախապէս ալ եղած են փուլային լուծման շուրջ քննարկումներ, եւ մենք նախապէս ալ շատ խիստ քննադատած ենք այդ ընթացքը»,* ըսաւ ան:

Ան աւելցուց, որ բանակցութիւններու հիմնական բաժինը պէտք է ըլլայ Արցախի կարգավիճակին հարցը, նաեւ 1991-ի Արցախի հանրաքուէով եւ անկէ ետք տեղի ունեցած սահմանադրական հանրաքուէներու կամարարտայայտման սկզբունքները: *«Հարցը պէտք է լուծուի ամբողջապէս: Հակառակ պարագային խօսիլ հարցի փուլային տարբերակով լուծման մասին՝ տարբեր երաշխիքներու հիման վրայ, անընդունելի է»,* ըսաւ ան:

Իշխան Սաղաթելեանի խօսքով՝ նախ պէտք է հասկնանք, որ Ատրպէյճանի զիջումը ինչ պէտք է ըլլայ: *«Մենք այս պահուն Ատրպէյճանի տիրապետութեան տակ գտնուող տարածքներ ունինք: Արցախի մասին այսպէս խօսելու եւ մեր պահանջները դնելու իրաւունքը մենք մեր կենսագրութեամբ վաստակած ենք: Որեւէ զիջողական տրամադրութիւն՝ մեր կողմէ, անընդունելի է, դատապարտելի է»,* ըսաւ ան՝ շեշտելով, որ հարցը պէտք է լուծուի համաժամանակեայ եւ համարժէք. *«Այսինքն մենք կարիք չունինք խօսելու փոխզիջումներու մասին, քանի տակաւին չենք գիտեր, թէ դիմացինը ի՞նչ կը զիջի»:*

Հարցումին՝ եթէ Ատրպէյճան, ըստ անոր, պատրաստ չէ փոխզիջումի, ինչո՞ւ պէտք է Հայաստանը զիջի, Սաղաթելեան պատասխանեց. *«Ով որ կը կարծէ, թէ Հայաստան պատրաստ է, կը սխալի: Մեր գլխաւոր կարգախօսն ու բանաձեւը հետեւեալն է՝ Հայաստանն ու Արցախը պէտք է զարգանան առանց զիջումներու: Գաղտնիք չէ, որ կան շրջանակներ, որոնք այլ գաղափարախօսութիւն ունին, բայց ի ուրախութիւն մեզ պէտք է ըսեմ, որ անոնք շատ չնչին փոքրամասնութիւն կը կազմեն մեր երկրին մէջ: Մենք Արցախը ձեռք ձգած ենք մեր արեան գնով եւ պէտք է պահպանենք, պաշտպանենք եւ շէնցնենք զայն»,* ըսաւ ան:

Պատասխանելով այն դիտարկումին, թէ արդեօք Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարը խօսած ըլլալը փուլային լուծման տարբերակին մասին, նաեւ անդրադարձած ըլլալը հայ-ռուսական յարաբերութիւններուն մէջ առկայ խնդիրներուն, չի՞ նշանակեր, որ կայ ճնշում ռուսական կողմէն, Իշխան Սաղաթելեան ըսաւ. *«Ակնյայտ է, որ հայ-ռուսական յարաբերութիւններուն մէջ այսօր կան ոչ հարթ իրավիճակներ, եւ ատիկա շատ յաճախ պայմանաւորուած է մեր վարած արտաքին քաղաքականութեան չմտածուած քայլերով եւ գործողութիւններով: Բայց ատիկա չի նշանակեր, որ ըլլայ ռուսական, թէ որեւէ այլ կողմ, ունի իրաւասութիւն այս հարցով մեր պետութեան վրայ ճնշում բանեցնելու: Ասիկա մեզի համար համահայկական, համազգային նշանակութեան հարց է: Եթէ կայ նման խնդիր, մենք պէտք է բոլորս միասնաբար դիմադրենք զայն»:*

Իշխան Սաղաթելեան աւելցուց. *«Հայկական կողմը պէտք է իր յստակ օրակարգով յառաջ երթայ: Կ'ըլլան ճնշումներ, սպառնալիքներ, տարբեր մօտեցումներ, չեմ բացառեր, բայց ճիշդ քաղաքականութեան շնորհիւ պէտք է սխալ ճամբէն դուրս գանք»:*

ԱՐԱՅԻԿ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 3

այլ գրառում մը՝ Սողոմոն Թեհլիրեանին մասին: Ան գրած է. «2017-ին աշխատանքային այցելութեամբ Միացեալ Նահանգներ կը գտնուէի: Ֆրեզնօ քաղաքին մէջ նախատեսուած բոլոր հանդիպումներէն առաջ որոշեցի նախ ուխտի երթալ տեղւոյն հայկական «Արարատ» գերեզմանոցին մէջ հանգչող Սողոմոն Թեհլիրեանի յուշարձանին ու յարգանքի տուրք մատուցել մեր ազգային արժանապատուութիւնն ամէն ինչէ վեր դասած հայ քաջորդիին: Փա՛ռք մեր ժողովուրդի բոլոր նուիրեալներուն...

«Յ.Գ. Լուսանկարը ինքնին այս օրը հրապարակելը երբեք պատահական չէ, որովհետեւ իւրաքանչիւր Ապրիլ 24-է ետք նորէն կը սկսի հատուցման ժամանակաշրջանը:

«Կը յիշենք ու կը պահանջենք»:

Ամենակար

ԻՆՉ Կ'ԸՄԵՆ ԱՄՍՂԵՐԸ

ԽՈՅ

Հաճելի հանդիպումներ կը սպասեն ձեզի, ուրախ ժամեր պիտի անցընէք բարեկամներով կամ ընտանեօք:

ՑՈՒԼ

Այս շաբաթը դրական է, սակայն համբերութեամբ եւ վճռակամութեամբ պիտի շրջանցէք դժուարութիւնները:

ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ

Նեղութիւն կը զգաք առանց հիմնական պատճառի: Զգուշ եղէք անյարմար եւ անտեղի հակազդեցութենէ, լաւ մտածեցէք, ապա գործեցէք:

ԽԵՑԳԵՏԻՆ

Անձով մը պիտի հրապուրուիք յատուկ ձեւով եւ պիտի փափաքիք յատուկ կապ հաստատել անոր հետ:

ԱՌԻԾ

Հետաքրքրական եւ իւրայատուկ գաղափար մը միս ու ոսկոր պիտի ստանայ եւ այնքան յաջող ըլլայ, որ դուք նոյնիսկ պիտի զարմանաք եւ հմայուիք:

ԿՈՅՍ

Աշխատանքի միջավայրի մէջ խուսափեցէք ուժի ցուցադրութենէն եւ մրցակցութեան սուր աստիճաններէն:

ԿՇԻՌՔ

Եթէ ամուրի էք, ձեր հետաքրքրութիւնը արթնցնող անձի մը պիտի հանդիպիք, իսկ եթէ ձեր միջեւ փոխադարձ համակրանք յառաջանայ, լաւ ապագայի մը խայծը պիտի տրուի:

ԿԱՐԻՃ

Ձեր ասպարէզին վերաբերող յաջողութիւններ արձանագրելու առիթ է: Ձեր շուրջինները պիտի գիտնան ձեր կարողութիւնները եւ արժեւորեն զանոնք:

ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ

Լաւ լուր մը պիտի ստանաք եւ ներքին հանգստութիւն վայելէք: Ձեր գոհունակութիւնը պիտի տարածուի նաեւ ձեր շրջապատին վրայ, որ ազդուած է ձեր մտահոգ վիճակէն:

ԱՅԾԵՂՋԻՒՐ

Կարծէք ներքին ուժ ու կարողութիւն ունիք բարդ հարցեր լուծելու, ինչ որ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ ընկերային կեանքին մէջ դրական մթնոլորտ սերմանելու:

ՁՐՀՈՍ

Եթէ պիտի ճամբորդէք, լաւապէս կազմակերպուեցէք, որպէսզի ոչինչ մոռնաք կամ կորսնցնէք:

ՁՈՒԿ

Կեանքի փորձառութենէն, լաւէն ու վատէն մեկնած պիտի որդեգրէք նոր քաղաքականութիւն: Ոմանք կրնան գոհ չըլլալ այս փոփոխութեամբ, սակայն ասիկա ի շահ ձեզի է:

9 ՀՆԱՐՔՆԵՐ, ՋՈՐՍ ՈՒԺԵՂ ԿԻՆԸ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾԷ ՀԱՄԲԵՐԱՏԱՐ ԸԼԼԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ուժեղ կիներ կը համարուին անոնք, որոնք իրենց կեանքի ընթացքին շատ մը դժուարութիւններէ անցած են եւ երբեք իրենց յոյսը չեն կտրած: Անոնք վճռական են, եւ սիրոյ մէջ աներեւակայելի զոհաբերող: Ուժեղ կանայք օժտուած կ'ըլլան հետեւեալ յատկութիւններով.

Ուղղամտութիւն

Ուժեղ կինը միշտ ուղիղ կը խօսի ձեզի հետ: Երբ ան ըսելիք ունի, հարցին շուրջ չի պտտիր, այլ իր միտքը կ'արտայայտէ անկեղծ ու յստակ, առանց ակնարկներու: Ան գիտէ, թէ ի՞նչ կ'ուզէ եւ ի զուր չի վատներ իր ժամանակը:

Ինքնապաշտպանութիւն

Ուժեղ կինը քաջութեամբ կը գծէ իր սահմանները եւ կը պահէ զանոնք: Եթէ բախում ստեղծուի, ան պատրաստ է ստեղծուած բախումին:Ան թոյլ չիտար, որ ստորնացնես կամ ճնշես իրեն:

Ան իր չափորոշիչները ունի եւ դուն ստիպուած ես անոր հետ վարուելու այնպէս ինչպէս որ ինքը արժանի է, այլապէս դրան կողմը ցոյց կու տայ քեզի:

Հաւատարմութիւն

Ուժեղ կինը կը մնայ հաւատարիմ իր անձին, մանաւանդ երբ գտնուի յարաբերութիւններու մէջ: Ան չի ծածկեր իր զգացումները, չի վախնար երբ նոյնիսկ անոնք չափազանցուած ըլլան, քանի որ անկեղծ է:

Ինքզինք կառավարել գիտէ

Ուժեղ կինը անկախ ու ինքնաբաւ է յաճախ: Ան հասկցած է կեանքը եւ պատասխանատուութիւն կրող է: Ան հոգատար է նաեւ իր կողակիցին ու ընտանիքին:

Ինքզինք գնահատել գիտէ

Ան գիտէ իր արժէքը, գիտէ թէ ինքը ինչ բանի արժանի է, այս պատճառով ալ երբեք չի թերագնահատեր ինքզինք:

Պատասխանատուութիւն կրող է

Քանի որ ան ուղղամիտ եւ ճշմարտախօս է, կ'ընդունի իր սխալը, եթէ յանցաւոր ըլլայ: Ան սլաքները ուրիշ կողմ ուղղելով ուրիշը չի մեղադրեր: Եթէ սխալի, պատրաստ է լուծելու յառաջացած հարցերը:

Դիմացինը կը յարգէ

Ըլլալով անկախ եւ ինքնաբաւ անձնաւորութիւն՝ուժեղ կինը կը հասկնայ եւ կը յարգէ դիմացինը:

Սիրալիր է

Ուժեղ կնոջ հետ յարաբերութիւններու մէջ գտնուիլ՝ կը նշանակէ երբեք չկասկածիլ իր հաւատարմութեան վրայ:

Հեռացումներէ չի վախնար

Եթէ ան հասկնայ, թէ որեւէ յարաբերութիւն սպառած է եւ իմաստ չունի զայն շարունակել, չի վախնար հեռանալէ :Ան միշտ կը փորձէ տեսնել դիմացինին լաւ կողմը:

ԵՐԱՁԻ ՊԱՀԵՐ

Մ. Մեծարենց

Լոյսը մարած սենեակիս մէջ,
Ուր կը հոսին գալար գալար
Յորդ ալիքները մութին,
Ու կ՝անհետին
Արծաթ շողերն երազի,
Ես կը փնտռեմ մընտամոլար,
Ըղձանոյշի ձեռքն այն փափուկ, երկնային՝
Որ պիտի տար ինծի ծաղիկն ըսփոփանքին:

Ես կը փնտռե՛մ,
Ըսպասումէն հոգիս համակ պարտասած,
Ու տենչանքով մշտայած.
Ես կը փնտռեմ,
Հորիզոնին վրայ նըսեմ,
Լոյսի շող մը՝ զոր կը մարեն անդուլ վարանքն ու կասկած:

Ու տակաւ,
Կ՝իջնէ ձանձրոյթն երազանքիս,
Հանդիսաւոր ու տրտում,
Ու կը պատէ իր մըշուշէ պարուտակին մէջ հոգիս
Անձկութիւնով անպատում:

Մթտածումը, ինչպէս ճամբորդ ուղեկորոյս,
Կ՝անցնի փութով, անձակագին,
Երկարաձիգ, մերթ լուսաւոր, ու մերթ անլոյս,
Ճամբաներէն իմ մտքին:

Ա՜հ, կը շտապեն, կը փախչի՜ն
Ճամբաներու լոյսերն ամէն,
Յանկարծական խուճապի մը մատնըւած,
Ճառագայթի հագիւ վերջին
Բիծ ու խաղեր կը յամեն
Քովը ճամբուն մթամած՝
Ուր համագրաւ կը տարածուի վեհունի ցայգն համօրէն:

Ե՜ս կը փնտռե՜մ,
Պատըշգամին վրայ կանգուն,
Ձոյգ մը աչքեր՝ մեղեսիկէ որոնց ճըրագը վառի
Հոգւոյս մէգ ու խաւարի
Անդոհութեան մէջ դժխեմ:

Պատըշգամին վրայ կանգուն,
Ձեռքս յոգնաբեկ ճակատիս,
Մինչ կը հոսի գիշերն ինչպէս ծով անհուն
Դէպի ափունքն երազիս՝
Ես կը սպասեմ յորդ ու վըճիտ լոյսերուն՝
Որոնց բոցը պիտի ցոլայ անծիր ցայգուն մէջ հոգւոյս:

Մարզական

Ռաֆֆի Սիլահեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԼԵՒՈՆ ԱՐՈՆԵԱՆ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ «ԱԶԳԵՐՈՒ ԲԱԺԱԿ» ԱՌՑԱՆՑ ՄՐՑԱՇԱՐՔԻՆ

ՖԻՏԷ-ի մամլոյ էջը յայտարարեց, որ Հայաստանի ճատրակի առաջատար Լեւոն Արոնեան պիտի մասնակցի ՖԻՏԷ-ի եւ Chess.com-ի կողմէ կազմակերպուած «Ազգերու Բաժակ» առցանց մրցաշարքին: Մրցաշարքին կը մասնակցին 6 հաւաքականներ. Եւրոպայի հաւաքականը, ԱՄՆ-ի հաւաքականը, Ռուսիոյ հաւաքականը, Չինաստանի հաւաքականը, Հնդկաստանի հաւաքականն ու «Միջազգային Միացեալ» հաւաքականը: Լեւոն Արոնեան մաս պիտի կազմէ Եւրոպայի հաւաքականին, որուն մաս կը կազմեն նաեւ Մաքսիմ Վաշիէ-Լագրաւը (Ֆրանսա), Անիշ Գիրին (Հոլանտա), Աննա Մուզիչուկը (Ուքրանիա), Եան-Կշիշտոֆ Թութան (Լեհաստան), Նանա Ձագնիձէն (Վրաստան) եւ աւագ Կարի Գասպարովը (Ռուսիա): Մրցաշարքը տեղի պիտի ունենայ 5-10 Մայիսին: Աւելցնենք, որ իր կնոջ՝ Արիանա Քառյիլիէի ողբերգական մահէն ետք, այս առաջին անգամն է, որ Արոնեան պիտի մասնակցի ճատրակի մրցաշարքի: Վերջերս ան փափաք չյայտնեց մասնակցելու Magnus Carlsen Invitational առցանց մրցաշարքին:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՆԷՅՄԱՐ ԴԱՐՁԵԱԼ ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԿԻՉԱԿԷՏԻՆ ՄԷՋ Է

Սպանիոյ ախոյեան Պարսելոնայի նախագահ Եոսիփ Մարիա Փարթոմէուն անձամբ հետաքրքրուած է Փարիզ Սան Ժերմանի յարձակողական խաղացող Նէյմարի տեղափոխութեամբ: Սպանական Marca-ն գրեց, որ Փարթոմէուն կը հաւատայ, որ Նէյմարի տեղափոխութիւնը կարելի է այս տարեշրջանին իրագործել, որովհետեւ ըստ նախագահին, ակումբը այս տարի կրնայ ձեռք բերել Չեմփիընզ Լիկի կոչումը, եւ այս մէկը մեծ նպաստ պիտի բերէ Նէյմարի տեղափոխութեան: Ամիսներ առաջ շրջանառուած տարաձայնութիւններուն համաձայն, Պարսելոնայի ղեկավարները Նէյմարին խոստացած են վերադարձնել քաթալոնական ակումբ: Յիշենք, որ պրազիլցի խաղացողը 2017-ին հեռացաւ Պարսելոնայէն եւ միացաւ ֆրանսական ակումբին, բայց իր նոր խումբին մէջ ան կազմի մնացեալ խաղացողներուն հետ բազմաթիւ հարցեր ունեցաւ:

ԹՈԹԵՆՀԱՄԸ Կ'ՈՒԶԷ ՌԱՔԻԹԻՉԸ

Սպանիոյ ախոյեան Պարսելոնայի եւ Խրուաթիոյ հաւաքականի կիսապաշտպան Իվան Ռաքիթիչը յաջորդ մրցաշրջանին կրնայ ներկայանալ անգլիական Թոթենհամ խումբի կազմին հետ: 32-ամեայ ֆութպոլիստին վաստակով հետաքրքրուած է փորթուկալցի մարզիչ Ժոզէ Մորինիօն: Այս տեղեկութիւններուն անդրադարձաւ Mundo Deportivo-ն: Քաթալոնական ակումբին տեղափոխութիւններուն նպատակներէն մէկն ալ անգլիական ակումբին ֆրանսացի կիսապաշտպան Թանկույ Նտոմփելէն ներգրաւելն է:

Ռաքիթիչին ձեռք բերելու ցանկութիւն ունին նաեւ Իւվէնթուսը, Նափոլին եւ Աթլեթիքօն: Վերջին շրջանին Պարսելոնայի պատասխանատուները տարբեր առիթներով յայտնեցին, որ յաջորդ տարեշրջանին Ռաքիթիչ զանց պիտի առնուի կազմէն: Անոր խումբին հետ պայմանագրութիւնը վերջ կը գտնէ 2021-ին:

ՖԻՖԱ-Ն ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՏՐԱՄԱԴՐԱԾ Է ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆՆԵՐՈՒՆ

Միջազգային Ֆութպոլի Ֆեդերասիոնը (դաշնութիւնը) ՖԻՖԱ-ն յայտարարեց, որ պսակաձեւ ժահրին պատճառով երկիրներ ենթարկուած են նիւթական մեծ վնասներու, որուն համար միջազգային դաշնութիւնը որոշած է երկիրներու դաշնութիւններուն տրամադրել 150 միլիոն ամ. տոլար: Ըստ «Ռոյթըրզ»ին, ՖԻՖԱ-ն իր այս որոշումով նիւթական պիտի յատկացնէ համաշխարհային գործող 211 ֆութպոլի ֆեդերասիոններու, որոնց մէջ են նաեւ Սուրիան եւ Հայաստանը: ՖԻՖԱ-ի նախագահ Ժիանի Ինվանթինօ ըսաւ, որ պսակաձեւ ժահրին հետեւանքով երկիրներ կրեցին մեծ վնասներ, իսկ ակումբներ ստիպուեցան նուազեցնել իրենց խաղացողներուն ամսականները: Նման պարագաներու մեր պարտականութիւնն է օգտակար դառնալ երկիրներուն:

Թիւ 5
Աւարտէ խաղը մէկ քայլով «ճերմակ քար »:

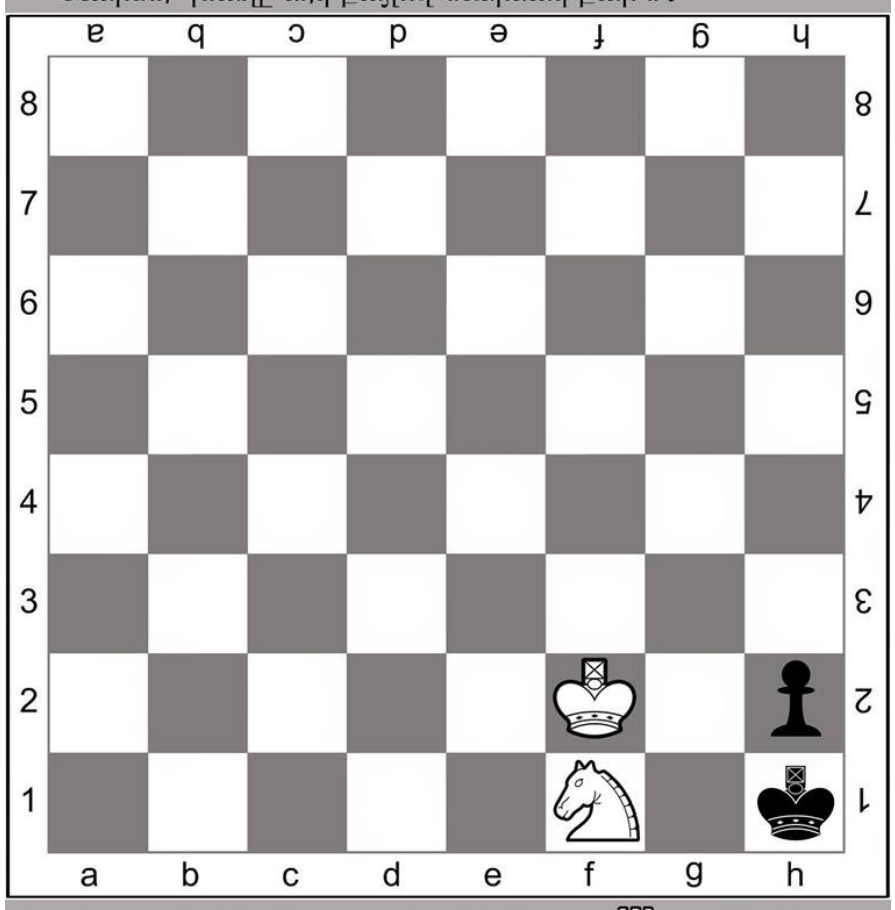

Նախորդ Թիւի Պատասխանն է g 8 #

Երկուշաբթի	Երեքշաբթի	Չորեքշաբթի	Հինգշաբթի	Ուրբաթ	Շաբաթ	Կիրակի
30/3	31/3	1/4	2/4	3/4	4/4	5/4
8° 18°	9° 19°	9° 19°	8° 20°	10° 21°	12° 22°	12° 23°

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 105-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՍՈՒՐԲ ԵՒ ԱՆՄԱՀ ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ԾԱՂԿԵՄԱՏՈՅՑ (ԴՌՆՓԱԿ ԵՒ ՈՒՂԻՂ ԱՓՌՈՒՄՈՎ)

Հալէպի մէջ, Հայոց Ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցին նուիրուած Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ եւ ծաղկեմատոյց տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 24 Ապրիլ 2020-ին, առաւօտեան ժամը 9:30-ին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ:

Հայոց Ցեղասպանութեան 1,5 միլիոն սրբադասուած նահատակներուն յիշատակին Սուրբ Պատարագ մատուցեց եւ օրուան պատգամը ուղղեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեան:Պատարագին ներկայ էին նաեւ ՀՀ Հալէպի Գլխաւոր Հիւպատոս Արմէն Սարգսեան, Հալէպի Մարդասիրական Առաքելութեան Խումբի Հիւպատոսութեան ներկայացուցիչ գնդապետ Արկատի Տօնոյեան, Բերիոյ Հայ Կաթողիկէ Թեմի Առաջնորդ Արի. Տ. Պետրոս Արք. Միրիաթեան, Սուրիոյ Հայ Աւետարանական Համայնքի պետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեան, Սուրիոյ Խորհրդարանի հայազգի ներկայացուցիչ Ժիրայր Ռէիսեան, Ազգ. Կեդր. Վարչութեան ներկայացուցիչ Հրաչ Յակոբեան, սուրիահայ երեք կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովի, Ազգ. Վարչութեան, Կրօնական Ժողովի, բարեսիրական, մշակութային եւ մարզական միութիւններու ներկայացուցիչներ:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը ուղղեց իր պատգամը, բնաբան ունենալով Եզեկիէլ մարգարէի հետեւեալ խօսքը. *«Ահա ես ձեր մէջ հոգի պիտի դնեմ եւ պիտի կենդանանաք»,* նշելով, որ 20-րդ դարու սկզբնաւորութեան Հայոց Ցեղասպանութեամբ հայ ժողովուրդը կրեց ամենամեծ կորուստը, սակայն չընկրկեցաւ, այլ պայքարեցաւ, որպէսզի ապահով կեանք մը ապրի հայրենի իր հողերուն վրայ: *«Մեր դարաւոր թշնամին փորձեց թաղել հայուն ծրագիրը, որն էր կերտել ազատ, անկախ եւ ամբողջական Հայաստան, որուն համար հայ ժողովուրդը կրեց կեանքի այդ դառն ճանապարհը»*: Աւելցնելով Սրբազան Հայրը ըսաւ. *«Թշնամիին երազը չիրականացաւ: Տէր Հօրի անապատը ազատութիւն գոչեց եւ մարգարէին բառերով հայ ժողովուրդը Տէր Հօրէն յարութիւն առաւ եւ վերակենդանացաւ»*:

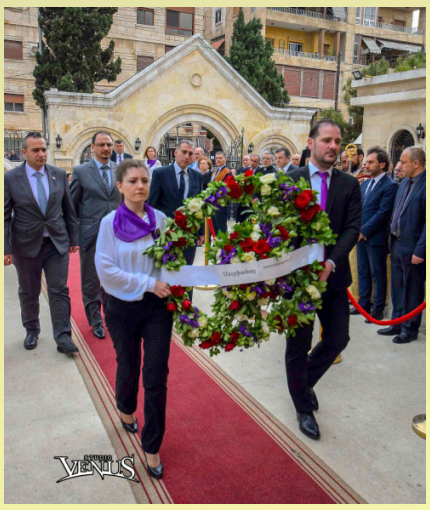

Հանդիսաւոր թափօրով Առաջնորդ Սրբազան Հայրը եւ բոլոր ներկաները ուղղուեցան դէպի եկեղեցւոյ շրջափակ, ուր Դպրաց Դասի անդամները մատուցեցին շարականներ, ապա ներկաները միասնաբար երգեցին «Կիլիկիա» մաղթերգը:

Այնուհետեւ, կազմակերպութեամբ՝ Հայ Երիտասարդաց Միութեան, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ գտնուող Հայոց Ցեղասպանութեան նահատակներուն յուշակոթողին դիմաց տեղի ունեցաւ ծաղկեմատոյց

ՀՄԸՄ-ի Հալէպի Մասնաճիւղի փողերախումբէն եղբ. Յակոբ Ուրիշիկեանի փողի նուագակցութեամբ, ծաղկեպսակներ զետեղեցին սուրիահայ երեք համայնքապետները, ՀՀ Հալէպի Գլխաւոր Հիւպատոսը, Հալէպի Մարդասիրական Առաքելութեան Խումբի Հիւպատոսութեան ներկայացուցիչը, Սուրիահայ երեք կազմակերպութիւնները, Սուրիոյ խորհրդարանի Հայազգի երեսփոխանը, Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի եւ Ազգ. Վարչութեան ներկայացուցիչները, ՍՕԽ-ը, ՀՄԸՄ-ը, Համազգայինը, Նոր Սերունդ Մշկթ. Միութիւնը, ՀՄՄ-ը Թէքէեան, Մշկթ. Միութիւնը եւ ՀԲԸՄ-ը:

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ105-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՄԻՋՅԱՐԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ հայ երեք համայնքապետներուն, Հինգշաբթի, 23 Ապրիլ 2020-ին, կէսօրէ ետք ժամը 4:00-ին, Հայ Աւետարանական Եմմանուէլ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ միջյարանուանական յուշահանդէս, ներկայութեամբ հայ հոգեւոր պետերուն, ՀՀ Հալէպի Գլխաւոր Հիւպատոսին, ՀՀ Հալէպի Մարդասիրական Խումբի Գնդապետ Արկատի Տոնոյեանի եւ քահանայ հայրերու:

Ողջոյնի խօսք արտասանեց եւ օրուան հանդիսավարութիւնը կատարեց պատուելի Սիմոն Տէր Սահակեան, որ նախ հրաւիրեց Բերիոյ Հայ Կաթողիկէ Թեմի Առաջնորդ Արի. Տ. Պետրոս Արք. Միրիաթեանը, այս առիթով իր պատգամը ուղղելու:

Գերապայծառը իր երախտագիտութիւնը յայտնեց սուրիական հայրենիքին Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման համար: Արիհիապատիւ Տէրը անդրադառնալով պսակաձեւ ժահրի համաճարակին ու անոր ազդեցութեան մեր աշխոյժ առօրեային վրայ, յիշեց Ղուկասու Աւետարանի 21-րդ գլխուն մէջ յիշուած մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի այն խօսքը, ըստ որուն պատերազմներ, աղէտներ, խռովութիւններ, երկրաշարժներ եւ համաճարակներ ընթացք պիտի առնեն, պիտի հալածուինք եւ չարչարուինք, սակայն աշխարհին վերջը պիտի չըլլայ, որովհետեւ Աստուած մեզի հետ է եւ մեր հաւատքով, վստահութեամբ, համբերութեամբ, հաւատարմութեամբ եւ յարատեւութեամբ պիտի յաղթահարենք բոլոր չարիքները:

Գեղարուեստական յայտագիրով ելոյթ ունեցաւ Հայ Աւետարանական Համայնքի երգչախումբը, խմբավարութեամբ Գայիանէ Սիմոնեան-Տէրեանի, դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Ժագ Պոզեաքալեանի:

Ասմունքով հանդէս եկաւ Արինա Պօշկէզէնեան, ներկայացնելով Ռոզա Պետրոսեանի «Քարտէզ»ը:

Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մասիս Սրբ. Եպս. Զօպուեան իր պատգամը ուղղելով ըսաւ. *«Կը յիշենք բոլոր անոնց, որոնք երազեցին, սակայն գրկուեցան իրենց երազանքը իրականացած տեսնելէ: Կը յիշենք մեր ժողովուրդի զաւակները, որոնք հաւատքով, հաւատարմութեամբ եւ հայրենասիրութեամբ ընտրեցին փշոտ ճանապարհը, որ մեզ եւ գիրենք պիտի առաջնորդէր դէպի յաւիտենական կեանք»*:

Տէր Մասիս շեշտեց, որ համախմբուելով մեր ազգային արժէքներուն, հաւատքին, լեզուին եւ հայրենիքին շուրջ, որպէս մէկ բռունցք կը յաղթահարենք կեանքի բոլոր փոթորիկները:

ՀՀ Հալէպի Գլխաւոր Հիւպատոս Արմէն Սարգսեան իր սրտի խօսքը արտասանելով ըսաւ, որ

իւրաքանչիւր հայու, հայրենիքի թէ սփիւռքի մէջ, պարտքն է ջերմացնել հայրենիքը, իրականացնելով մեր 1,5 միլիոն նահատակներուն երազը, որն է ունենալ հզօր հայրենիք եւ ապրիլ անոր երդիքին տակ:

Աւարտին, Սուրիոյ Հայ Աւետարանական Համայնքի Պետ Վերապատուելի Յարութիւն Սելիմեան իր պատգամը ուղղելով ըսաւ. *«Թէեւ այս օրերուն համաշխարհային մաշտապով համաճարակի մը իրականութեան առջեւ կը գտնուինք, սակայն աստուածաշնչական իմաստուն թելադրականութեամբ պէտք է ընդունինք նոր իրավիճակները»*:

Յիշելու եւ պահանջելու կոչ ուղղելով, Վերապատուելին հրաւիրեց բոլորը պահանջատէր ըլլալու, մեզմէ խլուած ապրելու եւ ստեղծագործելու աստուածատուր իրաւունքները ետ ստանալու համար՝ յիշելու եւ պահանջելու գործընթացը գործի վերածելով:

Յուշահանդէսը վերջ գտաւ երգչախումբի «Հայր Մեր»ի կատարողութեամբ եւ հոգեւոր պետերու աղօթքով: